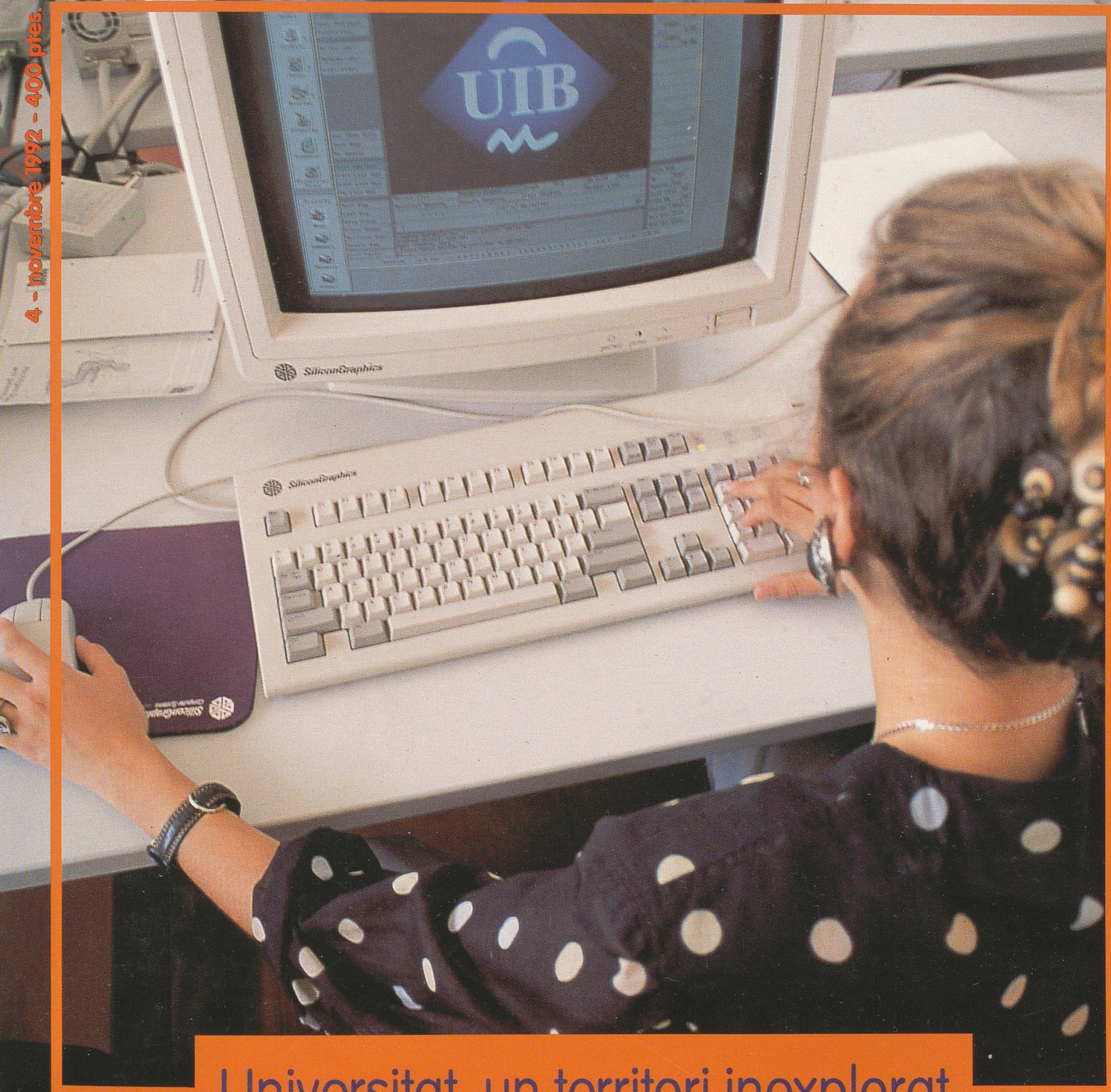

ona

Quadern de debat

4 - novembre 1992 - 400 ptes.

Universitat, un territori inexplorat

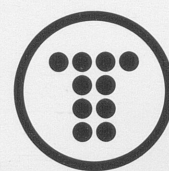
¿POR QUÉ NO CONTESTAS?

TELÉFONO CON CONTESTADOR DE TELEFÓNICA

¿Sabes que hay un teléfono que contesta cuando tú no estás? El Teléfono con Contestador de Telefónica te permite contestar y recibir mensajes siempre, aunque no estés. Lo encontrarás en oficinas comerciales de Telefónica, grandes almacenes y establecimientos especializados. Todo en un solo aparato y por sólo **17.515** ptas.*

Con la garantía y servicio de TELEFÓNICA.

*(P.V.P. IVA incluido)

Telefónica

ona

Quadern de debat

nº 4, novembre 1992

Edita: Fundescoop - Balears.

Directora-Delegada: Sinfo García Gómez.

Assessor Jurídic: Juan A. González.

Director: Sebastià Verd.

Consell Assessor: Empar Rocabruna (economista), Pere Mascaró (economista), Antoni Fleixes (economista), Jaume Garau (psicòleg), Mateu Carrió (arquitecte), Pedro Calvo (administratiu), Josep Forteza Rei (empresari), Juan González (advocat), Sinfo García (directora Fundescoop).

Secretària de Redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías, Antoni Llompart, Miquel Massutí, Joana M. Roque, Josep Rosselló.

Disseny: A. Caro

Realització: Alpha-3, Serveis Editorials.

Administració i Publicitat: Fundescoop-Balears.
Sant Miquel, 68 A, 5. Tel. 72 72 58. Fax 71 40 21.
07002-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 400 pessetes

Subscripció: 3.500 ptes. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades).

Entorn a la Universitat

Les Illes Balears es troben en un difícil moment de la seva història, en el qual han de decidir sobre moltes coses. Han de prendre un camí o un altre. Han de continuar explotant l'actual model de desenvolupament o els ha arribat l'hora del canvi de via? Trobar una resposta a aquest interrogant és una qüestió d'extrema urgència i, no obstant això sembla que la via transcorre sense presses o, si més no, sense ganes de resoldre la incògnita. Potser sigui més còmode esperar que algú ens solucioni els nostres problemes. Potser sigui a causa de la crisi econòmica, que obliga a pensar en solucions a curt termini, no ho sabem, però el cert és que cada vegada són més els que s'incorporen a les files dels escèptics, els que s'embenen els ulls i es neguen a veure l'evidència: ens trobam en un punt d'inflexió. Cal canviar o, si més no, rectificar el rumb de l'economia balear. La societat, malgrat tot, vol veure clar el futur, encara que es preocupi més pel dia a dia. En definitiva, necessita que qualcú li doni llum.

És per això que aquest número quatre d'ONA el dedicam a la **“Universitat i educació, un territori inexplorat”** (pàgs. 4-9). La Universitat ha de ser un dels motors del canvi, la consciència crítica d'una societat i del seu model de desenvolupament, al mateix temps que és la seva principal institució cultural. Però la UIB és una universitat jove i potser encara no del tot arrelada, que corre el perill de no trobar una resposta social suficient o, pitjor encara, de ser desaproveitada per una societat que només pensa en el turisme. El rector, Nadal Batle, ens diu **“Els tècnics més qualificats, cap a l'emigració”** (pàgs. 10-15). La Universitat, **“Sa Nostra Universitat”** (pàgs. 16-21) podria no ser una fàbrica d'aturats, però sí forçar l'emigració de la millor gent, si la societat no actua en conseqüència, tal com explica Carles Blanes, president del Consell Social de la UIB. La Universitat pot ser un **“Futur imperfecte”** (pàgs. 22-29) títol de la Taula Rodona amb representants de les associacions estudiantils. Pot ser molt criticada **“La Universitat a una societat que no sap què vol”** (pàgs. 30-35) diu l'advocat Miquel Capellà però és, malgrat tot, la gran esperança. Una esperança que comença amb l'educació primària, amb aquesta **“Logse, americanització ben entesa”** (pàgs. 36-41) que ens mostra el director provincial d'Educació Andreu Crespí. És evident que d'una bona educació, des de les aules destinades als infants fins a la Universitat, depèn el futur de la societat.

Finalment, una advertència: quan vàrem dissenyar aquest número d'ONA programàrem una entrevista amb la consellera d'Educació i Cultura, Maria Antònia Munar, però entretant va ser destituïda. Volguérem mantenir la cita i d'ella en sortí la conversa que publicam amb el títol **“La insuportable levetat de l'ésser”** (pàgs. 42-47), parafrasejant el títol de la cèlebre novel·la de Kundera.

Tarja de subscripció

ona
Quadern de debat

En
Adreça
Ciutat Tel
C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura

La Universitat, i amb ella tot el sistema educatiu, ha viscut en permanent divorci amb la societat, a pesar de la seva més que evident transcendència social. La llei de reforma universitària i la LOGSE han introduït elements positius que acosten el sistema a la realitat de la Comunitat Autònoma. Des de l'ensenyament primari fins als estudis universitaris s'ha posat en marxa un projecte de transformació social, amb arrels tant culturals com econòmiques. És, però, un territori encara inexplorat per aquells que administren el poder.

Universitat i Educació, un territori inexplorat

per Sebastià Verd

Un recent estudi de l'OCDE (organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic) afirmava que la Universitat no s'ha de regir exclusivament per les lleis del mercat. Era un informe elaborat per un equip d'experts que varen participar en un congrés celebrat a París el passat mes de juny, on Keith Drake, un dels ponents, afirmà rotundament que "la Universitat no pot ser un supermercat" on acudir a comprar els títols que les empreses exigeixen. És un fet que la titulació universitària facilita la integració en el mercat laboral, però pot arribar a ser, també, una fàbrica d'aturats d'alta qualificació si la Universitat no és capaç d'assumir el paper d'èlite cultural que, a la llarga, permetrà obrir portes a la societat i preparar el seu futur. Ha de ser un cos dinàmic que generi expectatives socials, no el vagó de coa o de serveis del tren de la societat. És cert que la Universitat necessita cada vegada més dels empresaris en un món on el pes del sector públic està perdent força davant la iniciativa privada, però ningú no pot oblidar que, malgrat tot, no és possible deixar de banda una formació humanística i científica. No és possible formar persones a mitges.

UNA UNIVERSITAT INTEGRADA

L'estudi de l'OCDE és, en principi, aplicable a totes les universitats, incloses les petites com és el cas de les Illes Balears, però el que no és massa clar aquí, en el nostre cas, és si realment existeix una gran preocupació dels empresaris respecte del paper de la Universitat. Hi ha un consell social,

així com és cert que el Govern balear tramita la concessió de fons econòmics, però aquesta implicació que hi hauria d'haver entre autoritats acadèmiques, empresarials i polítiques o és molt reduïda o no ha transcendit a l'opinió pública. Una societat moderna necessita seguir de prop les variacions socials i econòmiques que es generen en el seu interior. I aquest no sembla ser el cas de les Balears o, si més no, es pot tenir la impressió que la Universitat, i en general tot el sistema educatiu, és un territori inexplorat.

Vol dir això que la nostra Universitat viu al marge de la societat? Ningú no vol afirmar tal cosa. En qualsevol cas sembla que succeeix tot el contrari. La major part de la societat gira l'esquena no sols a la Universitat, sinó a tot l'ensenyament. I això fa que sigui palesa una pobra dinàmica d'acostament. Com apuntàvem abans, i llevat d'alguns casos excepcionals, la societat illenca ignora la UIB, tot i que es viu un procés de massificació que es contradiu, teòricament, amb el divorci existent. El que la societat vol és gent preparada per a la feina i com que les exigències de qualitat augmenten, aquesta mà d'obra ha de ser cada vegada més especialitzada. El poder econòmic pretén beneficiar-se de les inversions fetes en ensenyament sense aportar gairebé res a canvi.

Entre totes aquestes aparents contradiccions el rector de la Universitat de les Illes Balears deia recentment, en una entrevista per al *Diario de Mallorca* "la Universitat del noranta n'ha d'aprendre la lliçó, s'ha de posar al davant de tot allò que significa progrés, emergència de coneixença, ruptura amb els

Un Campus ben aprofitat

models prefixats". Per al rector el progrés de la humanitat el gesten els visionaris. La Universitat hauria de ser una fàbrica de visionaris. Ara mateix es pot dir que la Universitat de les Illes Balears és a l'avantguarda de les noves tecnologies de la informació i, sens dubte, el futur passa per aquest redol. I, no obstant això, hom veu com la societat balear continua anant per un altre camí, per la via de sempre, és a dir aspirant només a sucra tot el que encara es pugui espremer del turisme.

MALGRAT, UN CENTRE EN EXPANSIÓ

Per saber en què s'ha convertit la nostra Universitat n'hi ha abastament fent una volta per la carretera de Valldemossa per visitar les obres que es realitzen al Campus. Fa pocs anys aquesta era una carretera tranquil·la, només alterada pels autocars de turistes, però ara tot ha canviat. Els embossos de trànsit són freqüents i el govern ja pensa a fer una autopista. Aquí, envoltant l'antiga possessió de Son Lledó, transformada en rectorat, s'aixeca una nova ciutat preparada per a quinze mil habitants que la convertiran, de fet, en el quart nucli urbà de Mallorca.

En acabar les obres hauran significat unes inversions superiors als cinc mil milions de pessetes. Enguany s'ha inaugurat el rectorat i l'edifici Anselm Turmeda, on s'impartiran estudis de matemàtiques, informàtica i dret. De fet totes les carreres que es poden cursar a Palma ja s'han concentrat entorn del Campus, amb l'única excepció de Magisteri que encara haurà d'esperar cert temps. Diversos edificis de nova construcció, amples avingudes ajardinades, residència d'estudiants, menjadors i instal·lacions esportives convertiran aquesta zona en una vila pràcticament autònoma. Els edificis estan comunicats entre si per una xarxa de galeries subterrànies de serveis per on passen milers de metres de fibra òptica. És, sens dubte, una obra molt important.

UIB: SOMNI O REALITAT?

Per a alguns, no obstant, a pesar de les relativament reduïdes dimensions de la Universitat Balear, s'ha volgut construir un monstre, un megaparc universitari a imatge de les visions de la realitat de les Illes. Són molts el que desitjarien una simple fàbrica de titulats amb l'única finalitat d'estalviar els doblers que costa anar a estudiar fora, així com altres pensen que la Universitat s'hauria d'haver integrat en el teixit urbà de Palma per acostar-la, precisament, a la societat i actuar com a avantguarda cultural. N'hi ha també que creuen necessari adoptar unes dosis majors de pragmatisme, i pensen que la Universitat no pot assumir el lideratge que Nadal Batlle reclama i que, en conseqüència, corre el perill de sofrir un esbucament que la faria retrocedir molts anys.

UN CAMPUS ALLUNYAT DEL CENTRE DE LA CIUTAT

L'actual equip rector s'ha defensat sempre d'aquestes crítiques. El rector ha dit reiteradament que no vol una universitat provinciana i, per tant, ha afavorit els contactes internacionals de la institució. Els estudiants haurien de continuar sortint a fora, igual que fan els professors. I, per altra banda, pel que fa a les crítiques sobre la ubicació física de la Universitat, el

Estudis que es poden cursar a la UIB

Magisteri:

Ciències Humanes, Educació Infantil, Educació Primària, Educació Musical, Llengües estrangeres.

Enginyeria Tècnica Informàtica:

De sistemes, de gestió, telemàtica.

Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions

Ciències Empresarials:

Comptabilitat, Finances, Treball social, Infermeria, Graduat Social, Informàtica, Turisme.

Ciències Biològiques

Ciències Econòmiques i Empresarials

Ciències Físiques

Ciències Químiques

Dret

Filologia Catalana

Filologia Hispànica

Filosofia

Geografia

Història

Història de l'art

Informàtica (segon cicle)

Pedagogia

Psicologia

Primer curs de:

Ciències Matemàtiques

Farmàcia

Enginyeria Tècnica Industrial

Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions

Enginyeria Industrial

Enginyeria de Telecomunicacions

claustre va considerar en el moment de debatre la qüestió la possibilitat de mantenir-se en el centre de Palma, la qual cosa hagués significat no només un contacte més intens amb la ciutat sinó també una important contribució a la seva revitalització arquitectònica, però finalment es decidí el trasllat a fora i ampliar el Campus de la carretera de Valldemossa. Una implicació urbana amb Palma era molt atractiva sociològicament, però suposava greus obstacles de tipus tecnològic, com és la necessitat d'unes xarxes d'energia i comunicació, que difícilment s'haurien pogut implantar en el cas històric.

Aquesta decisió anava més lluny d'una raó urbanística i tenia molt a veure amb una projecció de futur per a tota la Comunitat Autònoma, a pesar de la qual cosa va ser mal entesa per un sector crític de la societat com és l'ecologisme organitzat, massa escalivat, segurament, per l'abús de consum de territori que pateixen les Illes. La Universitat manté una aposta per un parc tenològic que voldria pròxim al Campus, però són molts els que creuen que el Govern balear serà incapaç de dur endavant una iniciativa d'aquest tipus i que, a la llarga, el parc podria convertir-se en un polígon de serveis més.

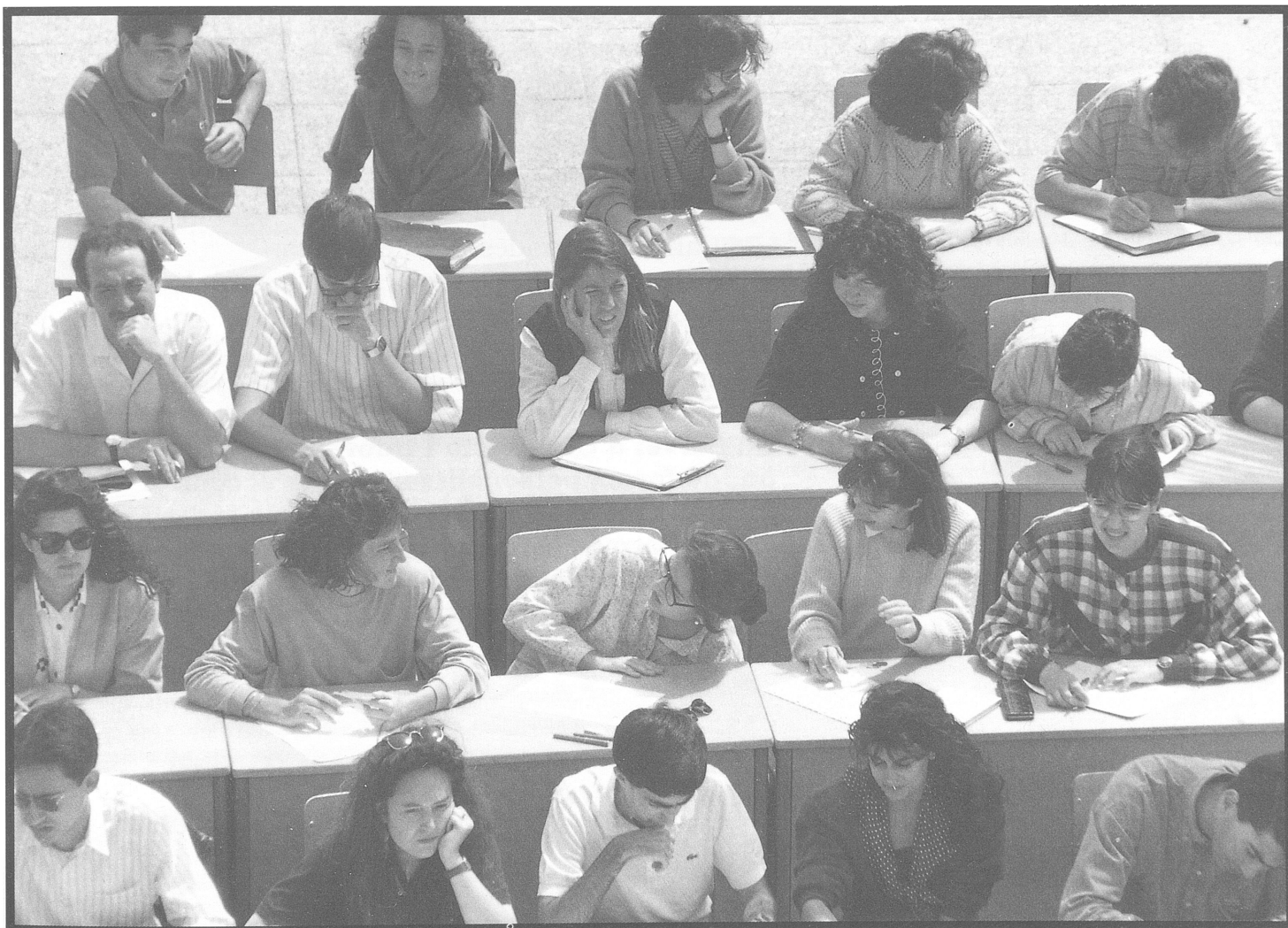
De fet les missions de la Universitat van dirigides en aquest sentit, cap al foment d'alternatives econòmiques per a les Balears. Si més no, quan es decidí aixecar el Campus a la carretera de Valldemossa es va voler rebutjar que la Universitat es convertís en un centre exclusiu d'estudis humanístics. Mai no hi sobranen, com recull l'informe de l'OCDE i, tal com es veu al plans d'estudis -les humanitats seran sempre un component bàsic de la UIB, perquè encara és necessari avançar molt en el coneixement de la realitat social de les Illes. Però es creu que és perfectament possible anar més lluny. És molt possible que la desconfiança d'un sector important de la societat balear envers la Universitat sigui, precisament, per la manca de coneixement que té aquesta societat sobre si mateixa. És evident que vivim un procés de desvertebració, sense rumb i això transmet desconsort a balquena. Potser la Universitat no sigui innocent en aquest procés i que pugui ser culpada, malgrat les declaracions públiques de l'equip rectoral, d'haver format una capelleta intel·lectual que predica la integració en lloc d'aplicar-la. La Universitat, per a alguns, hauria de constituir-se en eix del nou desenvolupament de les Balears. Per a altres, en una societat desvertebrada com la nostra, hauria d'assumir el paper d'agitació social a través de la crítica i la cultura, retornant al paper que tenien les universitats els anys seixanta, amb el fi de moure les consciències i possibilitar les transformacions -fins i tot les

econòmiques- que el futur requereix.

DOTZE MIL ESTUDIANTS, TRES NOVES CARRERES...

La Universitat, però, ja no és tan petita com pareix. Apart de les qüestions teòriques sobre el paper social que ha d'assumir, li correspon ara dur a terme el projecte d'obres, és a dir la seva concreció física, i aquesta ja és per ella mateixa una tasca prou difícil. Administra un pressupost superior als sis mil milions de pessetes. Té dotze mil alumnes i un projecte de ciutat en marxa, encara que la crisi econòmica que travessa l'Estat pugui produir retalls importants de les inversions a curt termini i per tant siguin possibles alguns retards en l'execució de les obres. Segons declaracions recents del vice-rector d'ordenació acadèmica, Bernat Sureda, "la UIB travessa un procés de reestructuració que ha començat enguany i finalitzarà amb el segle. Es un procés que implica modificar els plans d'estudi d'acord amb les directrius bàsiques del Consell d'Universitats". El nou curs ha duit tres noves enginyeries tècniques: Informàtica de gestió, informàtica de sistemes i telemàtica, que se sumen a les altres trenta titulacions a les quals es pot accedir. Serà, no obstant això, l'any dos mil quan Universitat i societat hauran d'acabar de definir perfectament els seus papers.

Dotze mil estudiants

L'Escola de Formació d'Adults de Calvià ofereix:

A. Una Formació General adreçada a:

- Aprendre a llegir i a escriure.
- Completar els estudis bàsics obtenint el Certificat d'Estudis, el Graduat Escolar o el 1er grau de la F.P.
- Accedir a la Universitat o als Mòduls Professionals de la nova F.P.
- Aprendre o millorar el coneixement del català.

B. Una Formació orientada al Treball adreçada a:

- L'aprenentatge d'una ocupació.
- Actualitzar els coneixements per poder desenvolupar-te millor al lloc de treball.

C. Una Formació per ocupar creativament el Temps Lliure

- Amb cursos específics.
- Mitjançant xerrades i conferències.
- Amb la possibilitat de relacionar-te amb les persones que viuen al teu barri.
- Excursions i
- Festes

D. Un Servei d'Orientació i Informació Professional on, de forma personalitzada, pots accedir a informació sobre estudis, mercat de treball, cursos formatius, beques, etc... per a poder prendre decisions adequades a les teves necessitats i expectatives professionals i/o acadèmiques.

**AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

MINISTERI D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA

GESTIONA FUNDESCOOP

FUNDESCOOP

LA LOGSE, UN PROJECTE DE FUTUR

Però, com ja hem dit en un principi, la Universitat no és l'únic territori que encara es pot considerar inexplorat de la geografia social balear. La falta de coneixença es veu des de la mateixa EGB o, millor dit, de l'aplicació de la LOGSE recent estrenada amb el curs que acaba de començar. El sistema educatiu de les Balears compta amb quasi cent setanta mil alumnes, dels quals dotze mil formen el vèrtex universitari mentre que els cent seixanta mil restants es divideixen entre preescolar, EGB, BUP i Formació Professional. La població escolar, de fet, suposa quasi una cinquena part del total demogràfic de les Illes, mentre que els estudiants universitaris -inclosos els que cursen estudis fora- gairebé no sobrepassen el dos per cent. De fet, segons dades procedents del Ministeri d'Educació, més del cinquanta per cent dels habitants de les Balears majors de quinze anys no tenen ni el graduat escolar.

L'ANALFABETISME, L'ALTRA FRONTERA

Aquesta és l'altra frontera de la Universitat. D'una població de set-cents mil habitants de les Illes, unes vint mil persones són analfabetes totals i unes cent quaranta mil majors de quinze

Illes Balears

Població	709.183
Preescolar	19.183
EGB	94.145
BUP-COU	23.106
FP	10.973
Universitat	12.715
Població sense graduat escolar	282.522
Analfabets	19.860
Analfabets funcionals	141.343

anys poden ser considerades analfabetes funcionals. Són dades del cens de 1986 però la situació no ha canviat massa a pesar de l'esforç de l'administració educativa que manté en aquests moments una matrícula de quasi dotze mil alumnes en els distints centres d'educació d'adults.

Segons el director provincial d'Educació i Ciència, Andreu Crespí, la LOGSE propiciarà una profunda transformació del sistema i l'adequarà a les exigències d'una Europa Unida, amb una forta competència econòmica, on -ja a partir del gener que ve- imperarà la lliure circulació de capitals i persones.

L'administració ha fet un esforç molt considerable en els darrers anys per escolaritzar tota la població infantil i juvenil. Prova d'això són els tres nous instituts inaugurats enguany. Però se sap que encara hi ha molt a fer, moltes assignatures pendents que la reforma educativa ha dissenyat però que esperen la posada en pràctica.

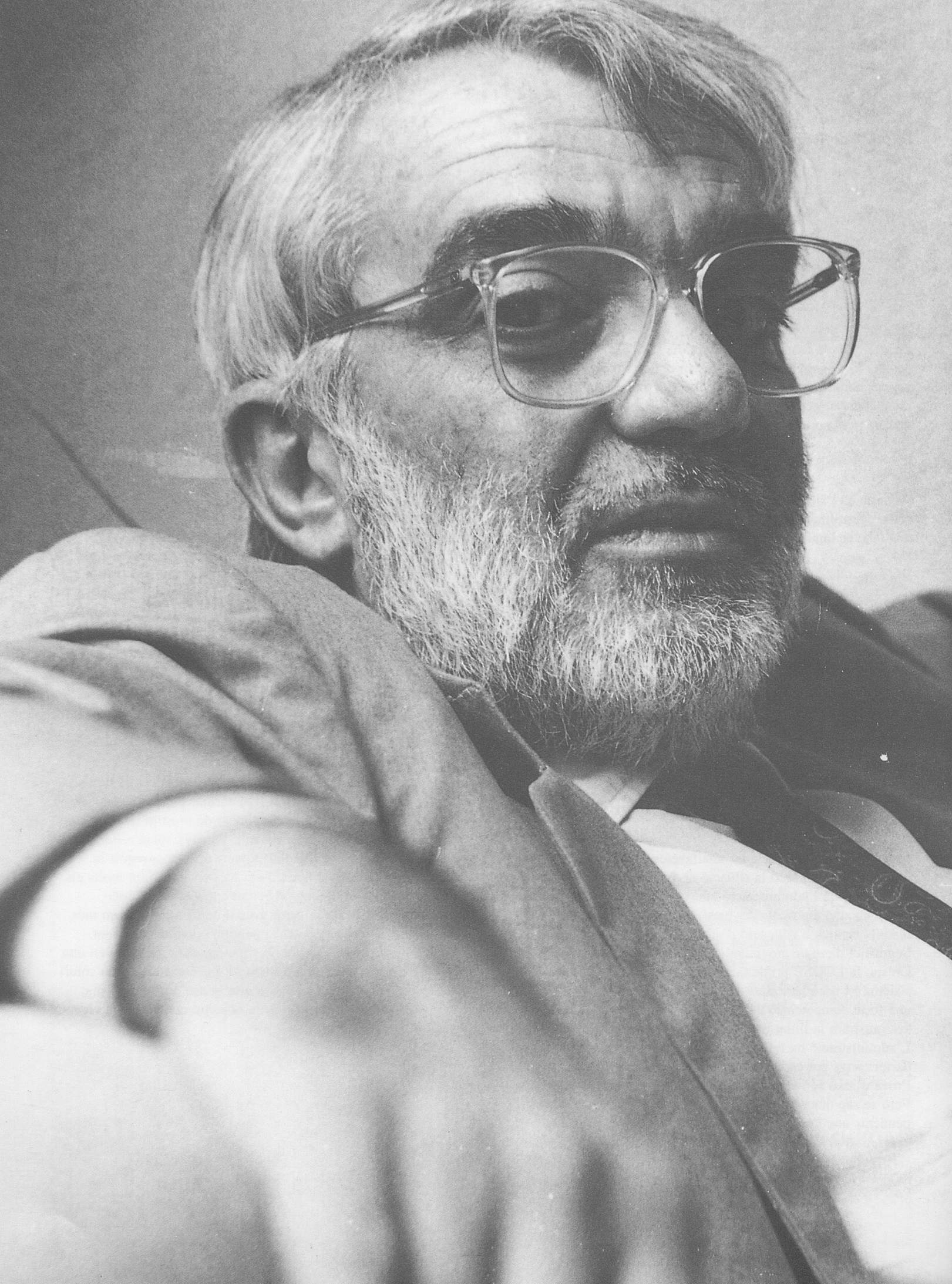
LES TRANSFERÈNCIES EDUCATIVES ARRIBEN

Tal com s'ha dit, pot ser que l'assignatura més difícil de passar sigui la interrelació que hauria d'existir entre societat i sistema educatiu. La LOGSE preveu que els plans d'estudis atenguin en primer lloc el coneixement de la realitat social més pròxima, de la mateixa manera que el consell d'Universitat permet adequar els plans d'estudis de les carreres a les necessitats de l'entorn que serveix la Universitat, però ara - abans que no finalitzi l'actual legislatura autonòmica- la competència en matèria educativa serà transferida a la Comunitat Autònoma i això, a pesar de ser una situació socialment exigida i que fins i tot s'ha retardat massa, pot ser l'origen de nous problemes.

La conselleria de Cultura i Educació va preparar un projecte de model educatiu de caire liberal i compromès amb la realitat lingüística de les Illes que podria haver causat un conflicte en el Partit Popular, en considerar que la conselleria estava en mans de la presidenta d'Unió Mallorquina. Aquest fet, en opinió d'alguns comentaristes de premsa, compartida també pel diputat socialista Josep Alfonso, hauria contribuït a provocar la destitució de Maria Antònia Munar, origen a la vegada de la més forta crisi de govern que ha patit el president Cañellas, a pesar que la solució ha deixat les coses tal com estaven, almanco pel que fa a la militància del nou conseller. El model educatiu adoptat des de la conselleria d'Educació, o el que finalment acabi aprovant el Govern balear, no podrà entrar no obstant en contradicció amb la LOGSE, però sí haurà de particularitzar, precisament per mandat de la llei, l'ensenyament i aprofundir en les relacions entre la societat i tot el sistema, inclosa -evidentment- la Universitat.

PRESTIGIAR L'EDUCACIÓ, PRESTIGIAR LA UNIVERSITAT

Tornant a la principal institució cultural, aquest és el repte que té plantejat la societat balear: transformar una universitat de reduïdes dimensions en una institució de prestigi tant per a la mateixa societat com exteriorment. Fa anys, quan a finals dels seixanta, s'encertà la tímida campanya per aconseguir la "Universitat Balear" l'horitzó era més senzill. Eren molts els que es conformaven amb un centre expedidor de títols universitaris. Només un petit grup d'entusiastes anaven més enllà. Són els que pensaven -i pentura continuen pensant, perquè els objectius encara no s'han assolit totalment- en una Universitat com a eix vertebrador d'una societat que ha sofert una profunda revolució social i que, sense direcció pròpia, navega a la deriva. Aquest és un objectiu que continua vigent.

Els tècnics més qualificats cap a l'emigració

Entrevista a Nadal Batle

per Joana Mª Roque

Tecnologia, noves carreres, màsters, ordinadors, una granja de ratolins per a la investigació, telemàtica, una especialització en animàtica, (imatges sintètiques), intercanvis amb altres universitats, una ferma defensa de la nostra llengua i una certa voluntat d'internacionalisme -sobretot dirigida al món anglosaxó- poden esser elements de l'acurat marc de la fotografia de Nadal Batle.

El fons és ara per ara un nou despatx, al qual ningú no hi arriba totsol, o sense controls. S'ha de passar per unes quantes cambres i s'ha d'arribar al gabinet o secretaria. Ara per ara, al rectorat del campus tot és nou de trinca.

Tot fa olor de nou, però amb un fons de vells misteris i tradicions. Sembla com si darrera alguna d'aquestes portes hi poguéssim trobar Eté, parlant en català amb el vell gegant de rondalla mallorquina.

Hi trobam Nadal Batle, catedràtic d'ampliació de Matemàtiques. Es veu que per a la gent que l'enrevolta la paraula de Nadal és paraula de "batle". Li agrada ser rector-gestor i, en certa manera ho situa com una ampliació de la seva carrera docent. A vegades sembla segur i dur i, a vegades, desorientat a l'època que li ha tocat viure, com si hagués passat directament de la Segona Guerra Mundial a l'any 2000. El present sols és un petit punt entre molt de passat i molt de futur. La mirada de Nadal Batle també és a així, com l'ull d'una cambra fotogràfica que apropa o allunya l'objectiu segons el que vol dir -el que ha de sortir i el que no ha de sortir a la fotografia. La seva conversa o manera d'expressar-se també és feta de frases instantànies i molt precises. Però sap que la robòtica és una cosa i les persones una altra. I que per poder defensar la pròpia cultura, sobretot s'ha d'entendre el que es té més aprop.

- Dotze mil alumnes, devers quatre-cents professors, quatre facultats i quatre escoles universitàries... La Universitat de les Illes Balears és ara una realitat important, però comencen pel principi. ¿Quins motius creu que tenen o han de tenir els joves d'ara per matricular-se a una carrera universitària?

Nadal Batle va néixer l'any 1945 a Felanitx. Es va doctorar en Matemàtiques per la Universitat de Barcelona el 1973. Ha estat professor a les tres universitats de Barcelona, a Sevilla, a la politècnica de València i a Palma. És catedràtic d'ampliació de matemàtiques des del 1980. Ha realitzat nombrosos treballs d'investigació i d'altres publicacions. Va esser director de l'Escola Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de València els anys 1981 i 1982. És rector de la Universitat de les Illes Balears des del 1982. També és membre del consell d'administració i secretari de la comissió executiva de "Sa Nostra". És casat i té dos fills.

- Bé. Això depèn dels valors del país i de la societat a la qual es viu. Fa temps, el batxillerat elemental es considerava una meta important i ara hi ha més possibilitats d'anar a la universitat, encara que això sigui independent de les posteriors possibilitats de trobar feina.

- A vegades, d'una manera una mica esquemàtica es diu que la Universitat és com una fàbrica d'aturats...

- La Universitat no fa més aturats dels que hi ha, no els fabrica i no crec que perjudiqui ningú tenir estudis universitaris. Però anem per parts. També crec que a la nostra comunitat, en general, no hi ha llocs de feina per a gent qualificada. N’hi ha per al món del turisme i l’hosteleria, i això és una afirmació genèrica, però la manca de manufactures i produccions pròpies fa que ara per ara ja es vegi el perill de la necessària emigració de tècnics o universitaris qualificats. Per exemple, els informàtics, encara tenen feina a les Illes per mor de la indústria hotelera, però hi ha més possibilitats a Madrid i això no és perquè allà es fabriquin ordinadors, sinó perquè IBM té la seva seu a un lloc que és la capçalera de l’Estat. I els enginyers industrials també tenen unes possibilitats de feina molt limitades a uns llocs. Miri: fa quaranta anys a Barcelona hi havia una concentració d’indústries internacionals i ara ja no hi és, però això no s’ha fet amb cap llei, s’ha empès amb inversions i altre tipus de decisions preses des del centre. Si hi hagués una política més diversificada, seria més fàcil que la gent qualificada trobàs feina al seu entorn.

UNIVERSITAT-SOCIETAT

- Això ens du al tema de les relacions entre Universitat societat del qual tant se n’ha parlat. Vostè creu que la Universitat s’ha de regir per l’esquema econòmic del seu entorn o ha d’actuar, planificar i fer al marge?

- No, no ha d’actuar al marge. Ha d’actuar amb sinèrgia, relació, comprensió, però tampoc no crec que ningú tenguí dret a impedir a un ciutadà de les Illes Balears que sigui metge, apotecari o enginyer aeronàutic, o que pugui fer un màster amb poques sortides immediates a les illes. Encara que hi hagi poques possibilitats de feina, tenen dret a provar-ho. Però, hem de començar a ser conscients que aviat es notarà que molts universitaris han d’emigrar per fer la seva feina. Durant una època, ja passada a aquesta Universitat hi havia moltes falses vocacions, forçades pels estudis que es podien fer a aquestes Illes, ara tot això ha diversificat més, però així i tot, ens ho hem de repensar. Així com tenim el sistema productiu, el perill és que els tècnics d’alta qualificació hagin d’emigrar i, a la vegada, els immigrants siguin de baixa qualificació. Aquí no vénen o no vendran supereconomistes o superfísics a fer-hi feina.

- Llavors, creu que la Universitat ha de poder influir a les decisions que prenguin els polítics sobre el nostre esquema social i econòmic de futur?

- Jo crec que la Universitat en democràcia, només ha de tenir les competències que les lleis li atribueixen. És així com funcionen les democràcies arreu del món.

- Perdoni, jo no he dit competències. He dit influències.

- Bé. Seria positiu que tengués influències per fer que les coses anessin d’una altra manera. Per posar un exemple, entre els anys 30 i 50, els Estats Units varen ésser un país ric al qual hi anaven tots els savis europeus, perquè hi trobaven feina. I en l’escala reduïda

que calgui, aquest és el problema: que aquí no vendran, hauran de partir. I això ningú no ho ha dit, cap partit polític. Ni uns ni altres.

- Així, quines relacions s’haurien de mantenir amb els partits o altres instàncies polítiques des de la Universitat?

- Amb els partits cap ni una. No és la nostra funció.

RELACIONS INSTITUCIONALS

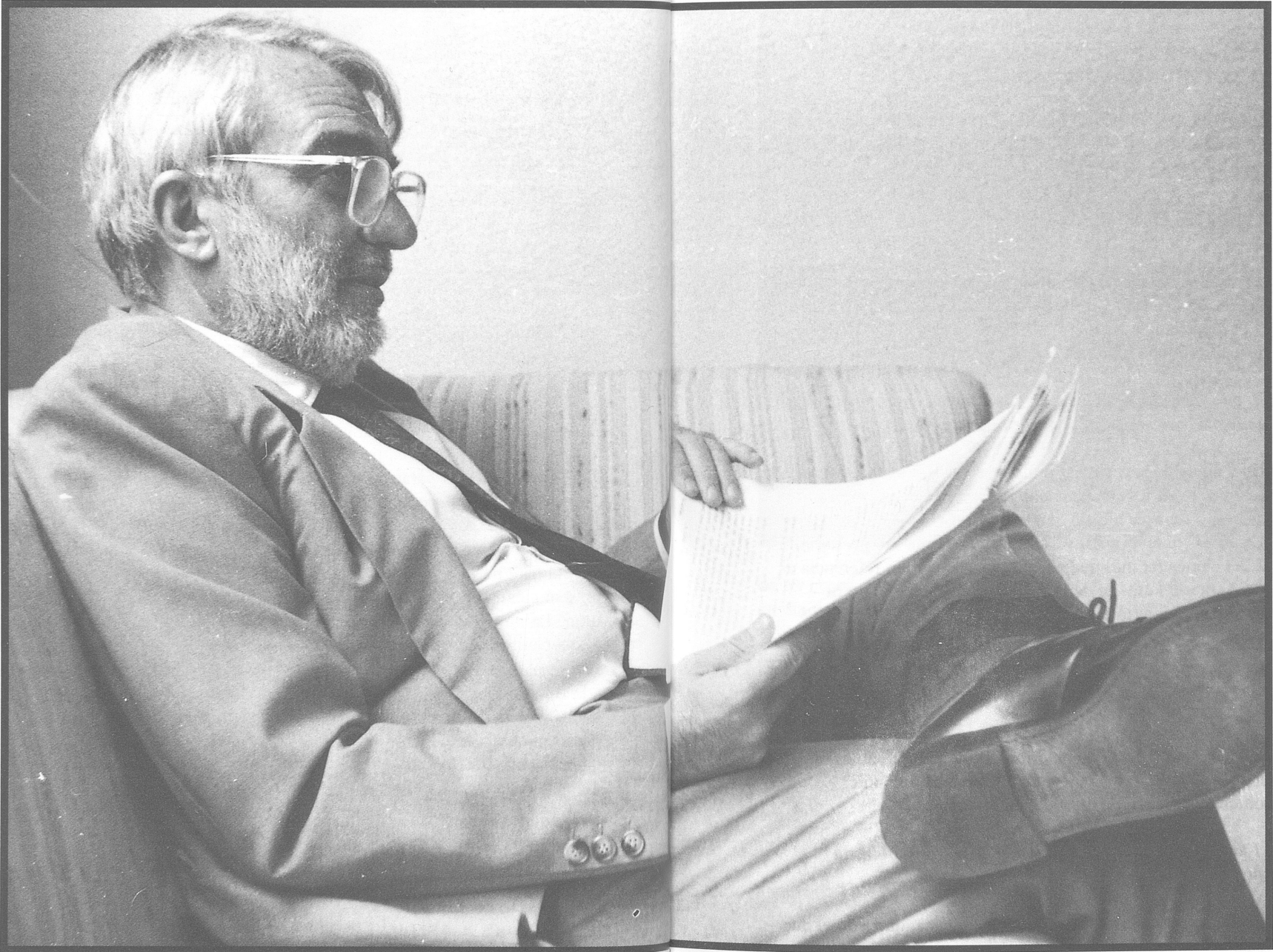
- I amb les institucions?

- Miri, li puc dir que en aquets moments, el meu màxim representant és el president del Govern Autònom, la qual cosa no vol dir que la Comunitat Autònoma tenguí totes les competències que jo voldria que tengués. La Universitat com a institució ha de tenir el màxim respecte per al president que els

ciutadans amb el seu vot lliure han escollit. Jo mai no diria que els ciutadans s’han equivocat quan han votat en democràcia. El que s’ha de fer és respectar les opcions escollides pels elector. Creure una altra cosa és no creure en la democràcia.

- Al marge del que hauria de ser, a la pràctica. Hi ha, ara per ara unes bones relacions entre la Universitat i les institucions públiques?, són fluïdes?

- Sí, ho són. Aquesta Comunitat ha contribuït amb molts doblers a la finalització del campus. I això és un fer comprovable. El Parlament va aprovar crèdits extraordinaris per poder acabar el campus i per fer-hi els vials o les carreteres. Si no els haguéssim tengut, no sé com ho hauríem fet. Hauríem d’anar en barca d’un edifici a un altre els dies que plogués.

ESTAMENTS UNIVERSITARIS

- I ja que parlam de democràcia, la Universitat funciona d’una manera realment democràtica? Per exemple, els alumnes, poden fer arribar i aplicar les seves demandes i propostes?

- Els alumnes tenen una representació a la Junta de Govern que és la que correspon a una institució de les nostres característiques. Hi ha una estructura i una sistema fluïd dins els plantejaments institucionals. Això és així i no és d’altra manera. Entenc que em faci aquesta pregunta o que tenguí un cert sentit periodístic, però els alumnes tenen la seva representació i se’ls respecta com a tals.

- Per exemple, podrien arribar a treure un professor que no sapigués ensenyar o que només els fes perdre el temps?

- És que si tenguéssim professors així ja ho sabríem. I clar, actuaríem en conseqüència. Però, això no passa. Es com si ens plantejàssim què passaria si un municipal aturàs vuit hores el trànsit. Doncs, l’expedientaries i ja està.

- Mirem l’altra cara de la moneda. Com s’entén i aplica el principi constitucional de llibertat de càtedra a la Universitat?

- La llibertat de càtedra, com tots els drets constitucionals és jutjable i s’ha de saber interpretar. No l’hem d’entendre com una cosa decimonònica. És un concepte i un valor relatiu, no absolut. I és clar que si un senyor és catedràtic de física o química, ha d’explicar això i no una altra cosa. El concepte de llibertat de càtedra s’ha d’aplicar d’una manera racional i dins uns marges o un entorn. No és una abstracció.

FEINA DE RECTOR

- Els catedràtics no es trien per votació, però els rectors, sí. Quins són els criteris que creu que ha d’aplicar el col·lectiu universitari per a elegir rector?, quan seran les properes eleccions?

- Seran el 94. Quan es tria rector es fa pensant en un projecte de futur, una organització universitària, unes necessitats de llibres o equipaments i també es tria una persona amb un substrat, una obra feta, una solidesa, un bagatge, uns criteris..., tota una sèrie de coses que no són exactament un currículum i que més que un prestigi suposen una presència. Això se sap, es nota.

- Vostè és rector des de fa uns deu anys, no enyora la dedicació a la càtedra d’ampliació de matemàtiques, la docència?

- Això és una pregunta una mica incompatible. És com demanar a una persona feliçment casada si enyora ser fadrina. Si algú és ben casat no vol ésser fadrí. I si vol ésser fadrí no és feliçment casat.

- Pot ser la pregunta sigui incompatible, però una cosa és ser rector i gestor i una altra catedràtic universitari...

- Bé. Sí. La gestió és diferent i no s'aprèn quan s'estudia una carrera, sinó amb l'experiència, la pràctica, el treball de cada dia.

- *Per saber si una universitat funciona s'ha de pensar en el prestigi o validesa dels seus títols, en tenen els d'aquesta universitat? i és atractiu per a gent de fora venir-hi a fer feina?*

- Puc dir que tenim fixos una xinesa, un australià, francesos, etc. Hi deu haver unes 15 persones fixes a la Universitat de nacionalitat no espanyola. I els nostres títols tenen prestigi. Només li diré una cosa. Aquesta universitat té un títol d'animàtica que només comparteix amb altres quatre universitats europees. És un títol d'imatge sintètica emès per la CEE.

MAASTRICHT

- *Podem encetar així el necessari apartat dels temes "comunitaris". Quines repercussions creu que tindrà el tractat de Maastricht al món universitari?*

- Jo no som un expert en els temes de Maastricht, però em puc plantejar dues visions en termes fotogràfics o de positiu i negatiu. En primer lloc no crec que es faci cap tipus d'unificació europea. Cada vegada es retarden més les coses. Per exemple, la desregularització del transport aeri s'ha ajornat "sine die". Ara per ara sembla com si Alemanya hagués guanyat la guerra. I això ho diu una persona de la meua generació que està acostumada a pensar en termes de la segona guerra mundial. És una victòria de tipus econòmic i pens que un dia els alemanys poden arribar a decidir que és absolutament inútil que hi hagi una Universitat a Mallorca, que això ha de ser un jardí per a passar-hi les vacances. En termes econòmics absoluts no és rentable que aquí hi hagi una Universitat. Només ho és per als ciutadans de les Illes Balears. I això ho hem de saber. És molt més fàcil decidir aquest tipus de coses si es té una màquina de fer doblers que si es té un exèrcit, perquè contra un exèrcit es poden organitzar rebel·lions en nom de la llibertat. Ara per ara aquest antiamericanisme barat s'està convertint en pro-teutonisme. I jo, que soc un anticomunista visceral, però en el sentit clàssic de la paraula, gairebé crec que haurem d'enyorar el senyor Breznev perquè ens ajudi a lluitar contra els alemanys.

- *Així que l'Europa de les regions...*

- Res. Vuits i nous i cartes que no lliguen, la qual cosa no vol dir que a mi no m'agradés que fos així. No hi anam cap a una Europa de les regions. Ens comandaran des d'Alemanya. Jo som molt pesimista, sincerament pesimista.

- *Ja ho veig.*

- És que en termes purament universitaris aquesta universitat no s'aguanta, però encara s'aguanten menys altres de l'Estat espanyol. Amb els patrons dels alemanys no se n'aguanta cap.

- *De veritat creu que els alemanys comanden tant i tant?*

- Molt. Això de Maastricht només vol dir que els alemanys tenen una màquina de fer doblers. I a l'Estat espanyol - pensem-ho bé- no hi ha manufactura o producció de béns. Si deixam de banda l'hosteleria, pràcticament l'únic servei és el que permet la venda de productes fets per francesos o alemanys. M'agradaria saber què es produeix a l'Estat espanyol que sigui de veritat important a part de l'agricultura.

LLENGUA I CULTURA

- *La guia de serveis i estudis de la Universitat està en català i anglès...*

- Sí, sí. Clar.

- *Per quins motius?*

- I, per quins motius no hi hauria d'estar? El català és la llengua oficial d'aquesta comunitat i l'anglès és l'idioma en el qual s'editen més llibres arreu del món.

- *Però la tasca de normalització és molt més ampla, què més es fa a la Universitat?*

- Es fa tot allò que permet la llei de normalització duit als seus límits màxims. Jo tenc ben clar quina és la llengua d'aquesta terra i d'aquesta Universitat.

- *A més de l'idioma també hi ha una cultura pròpia, com la definiria o explicaria?*

- La nostra cultura no és un ordenament jurídic. És de costums, tolerància, llibertat. Per exemple, hi ha una cosa molt clara que és la separació de béns al matrimoni... i també estimar i conèixer el que tenim més aprop.

- *I, en general, què es cultura?, què vol dir esser cults?, com ho definiria el rector de la nostra Universitat?*

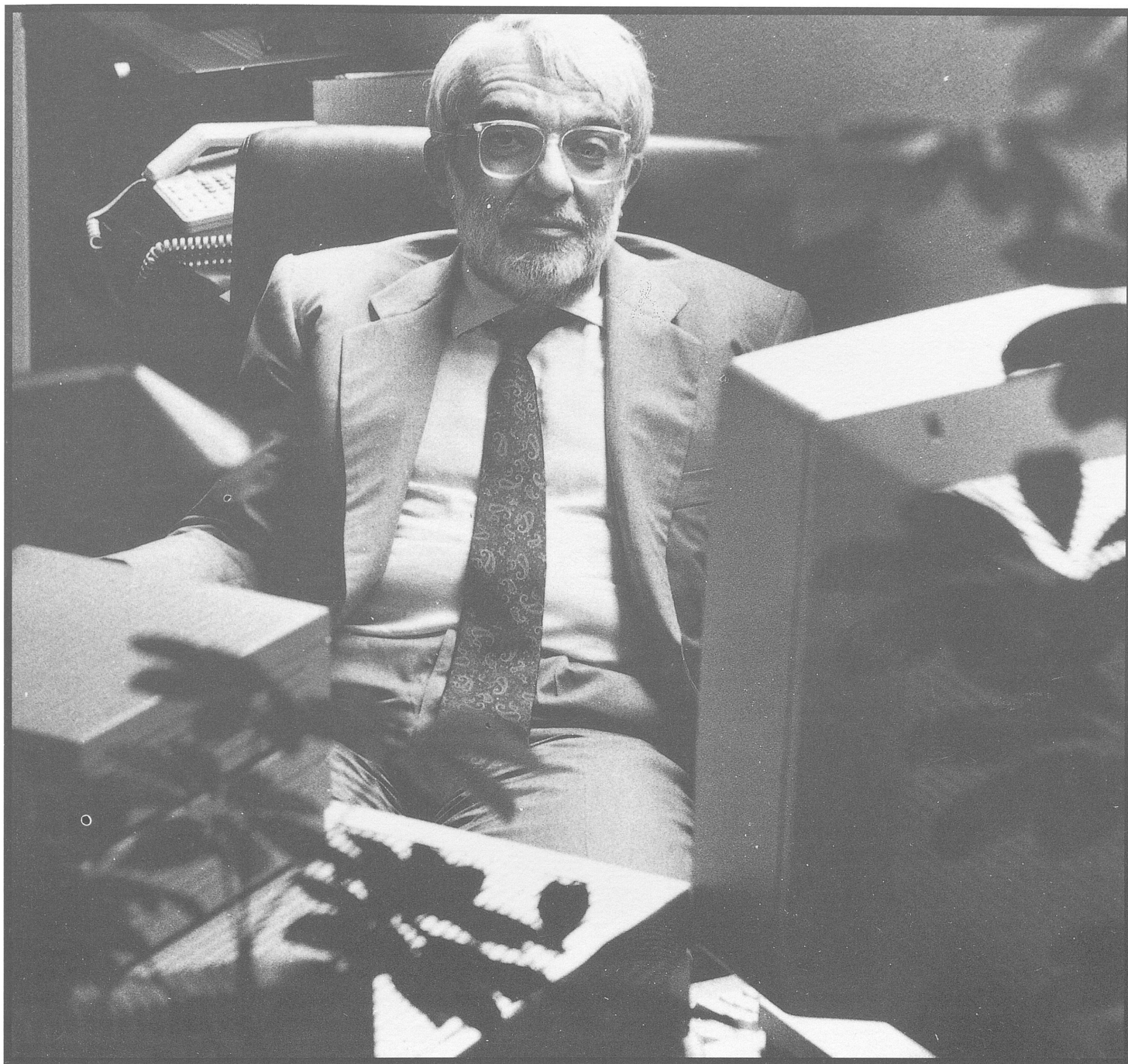
- La cultura és la capacitat per a dejectar les fal·làcies, no caure a l'espectre de les supersticions i poder veure les coses amb lucidesa i transparència. Això vol dir no creure en capellans ni en xamans ni en bruixots. Cultura és no donar res per assumit ni per demostrat més que aquelles coses que fan referència al propi entorn. Punt, en definitiva, cultura és no creure ni aquesta definició que acabo de donar.

- *Per acabar. La Universitat també té un departament o, millor dit, un vice-rectorat d'extensió universitària. Què s'estén i a qui o a quins?*

- És una extensió cap a l'exterior i s'estén el que no és reglat ni es troba a les carreres pures. És un concepte dinàmic: conferències, cursets, esports, màsters...

- *I també es fan activitats dirigides al mateix col·lectiu universitari?*

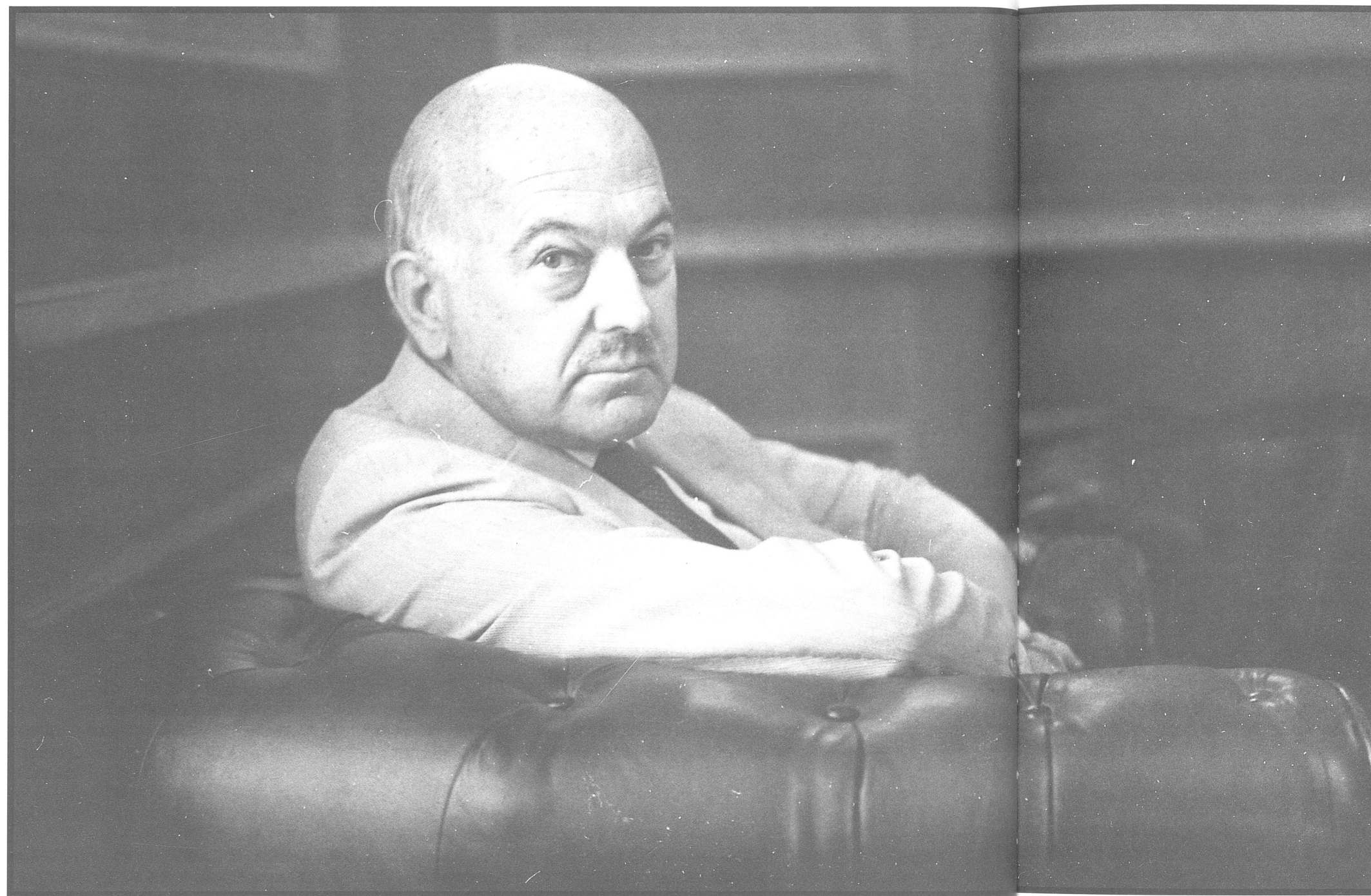
- Es fan en la mesura que la gent les demana, que triïn el que vulguin i ja ho farem. Però això té un cost. I no sé per què hem

de fer coses que la gent no demana i gratis. A més a més, avui en dia una cosa per la qual no es paga no val, no té interès. Miri estic convençut que si la temporada d'òpera fos gratuïta no hi aniria ningú. No hi ha res més dolent en música que l'òpera italiana o potser sí, si pensam en Mecano. Però si algú vol pagar per escoltar aquets concerts, que pagui i ja està. A mi tot em va bé mentre no em facin pagar a mi. El que no em va bé es pagar coses amb les quals no tenc res a veure, com l'Expo o els cent dies a Iugoslàvia. I això, també ho dic pensant en l'administració dels doblers de la Universitat. Hem de pensar en les coses que ens afecten directament, que ens toquen d'aprop.

- Josep Maria Sagarra va dir una vegada que ell havia après més a l'entorn universitari, per exemple als cafès que a les àules...

- Bé. Degué aprendre les coses que es diuen als cafès. És que la gent ha de ser molt conscient del que es diu. Jo també vaig aprendre moltes coses a fora de les àules, però amb llibres i colzes. Ningú no em va ensenyar teoremes de Matemàtica als cafès. No vull dir que no sigui interessant tenir converses als cafès, però són una altra cosa. No són les classes universitàries.

Sa Nostra Universitat

Entrevista a Carles Blanes

per Antoni Llompart

Exagerant una mica podríem dir que Carles Blanes reuneix la doble corona dels doblers i la ciència. Si més no aquest banquer, com el defineix l'enciclopèdia a l'ús, reuneix la direcció general de la primera caixa de les Balears i la presidència del Consell Social de la Universitat. Des del seu despatx al carrer de Ramon Llull vigila els fils que han de cosir la lul.liana mitja lluna de la UIB a l'apedaçada bandera de la nostra societat: els múltiples logotips de la lliure empresa.

Testimoni del naixement de la nostra Universitat, d'uns anys de governadors omnipotents i carrers plens d'inquietuds, d'urbanisme funcional, polígons industrials i tímides autovies, acarona nous projectes per al futur: una Escola Superior de Turisme, per exemple.

Carles Blanes Nouvilas (Palma, 1929). Banquer, llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona i president del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears. Des del 1968 és el director general de la Caixa d'Estalvis de les Balears, que en aquest període ha experimentat una enorme expansió. El 1972 va ser nomenat vocal de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi. També ha desenvolupat càrrecs de direcció a la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Mallorca i Eivissa i al Foment del Turisme de Mallorca.

La seva relació amb la Universitat Balear té més de vint anys: el 1976 va ésser vocal protector del Patronat econòmic d'estudis universitaris i superiors. Des del 1985 presideix el Consell Social de la UIB.

- Vostè va viure el procés de creació i creixement de la Universitat de Palma, avui Universitat de les Illes Balears.

- Encara que des del 1967 comencen a impartir-se ensenyances de Filosofia i Lletres a Palma, aquest centre depenia de la Universitat de Barcelona. En els primers anys setanta una forta iniciativa, a la vegada popular i institucional, va fer concebre l'embrió del que seria a la llarga la nostra Universitat. No és fins l'any 1972, quan es creen els ensenyaments de Dret i de Químiques, immediatament anteriors als d'Empresarials, que obtenim els primers fruits d'aquesta iniciativa. Una sèrie d'institucions, entre les quals hi havia la Caixa de Balears, havien promogut un Patronat econòmic d'estudis universitaris i

superiors. Aleshores es planteja un debat entre els partidaris d'ubicar la futura universitat a diversos edificis del casc antic de Palma i els que, des d'un plantejament de futur, defensaven la creació d'un campus fora del recinte urbà de Palma. Finalment el Patronat va optar per aquesta segona opció i va escometre l'adquisició de les cases de Ca's Jai i d'uns terrenys a la carretera de Valldemossa que eren propietat d'una ordre religiosa.

Finalment, dia 20 de maig del 1978 es va aconseguir que sortís a la llum oficial la Universitat de Palma. Dia primer de gener del 1979 es va redactar el primer pressupost de l'entitat. L'any 1982 es va adoptar la denominació definitiva: Universitat de les Illes Balears.

- *Ja no veim mobilitzacions com aquesta que els estudiants varen fer arribar a tots els àmbits socials, fins al món de l'empresa, per reclamar una universitat per a Palma. Ja no hi ha objectius comuns?*

- Des del principi es va crear un clima que comptà amb el suport de les forces socials i polítiques. Hi confluïren els interessos de totes les famílies i tot això va anar acompanyat de grans campanyes de premsa que varen estendre aquesta inquietud. En definitiva, es va donar a conèixer una necessitat social. Això serví perquè es creàs el Patronat i es desencadenàs el procés que ja hem comentat.

CAMPUS CONTRA CIUTAT?

- *Ha esmentat abans el debat que hi va haver entre els partidaris de crear un campus fora de la ciutat i els partidaris d'integrar les facultats i les escoles universitàries dins el teixit urbà ja existent. No creu que hauria estat una opció per revitalitzar la ciutat antiga, que ens hauríem evitat molta degradació i estalviat operacions com la que ara volen fer a Sa Gerreria?*

- Aleshores es va pensar que era millor optar per una visió de futur i, sobretot, estar en sintonia amb el que s'havia fet a l'estranger. Per tant, es va preferir una solució definitiva. Afortunadament, després hi ha hagut una demanda, per part de la societat mateixa, dels habitatges rehabilitats a la ciutat antiga i els edificis s'han revaloritzat. La iniciativa privada actualment rehabilita aquestes barriades i, a més, l'Ajuntament de Palma també du a terme aquesta tasca a sa Calatrava, al Jonquet... Aquestes barriades es modernitzen tot conservant la seva essència. Es fan canvis importants a l'interior de molts d'edificis, però mantenen l'essencial i els carrers no perden personalitat. Les façanes, per exemple, es conserven. La conservació del patrimoni és una tasca força positiva, i podem començar a observar canvis a sa Calatrava i es Jonquet, tot i que les obres van molt endarrerides.

- *Hi ha qui critica el model urbanístic del Campus. Es diu que és una urbanització excessivament gran en un espai tradicionalment dedicat a l'agricultura. La concentració universitària, a més, genera aquesta necessitat de transport massiu que provoca els problemes de congestió que vivim, cada dia, a la carretera de Valldemossa. Tot això ho podríem haver evitat distribuint els centres dins Ciutat. Aleshores, per què es va decidir treure la Universitat del casc urbà? Quins varen esser els motius?*

- Es varen haver de considerar qüestions com l'adquisició i la propietat dels edificis i els terrenys. Si havíem de crear una Universitat necessitàvem unes instal·lacions definitives, i en propietat. I a un lloc on es pogués acollir el futur creixement de la població universitària. Però, sobretot, va pesar la comoditat de l'estudiant: s'havia de sentir ample, en contacte amb la natura, fora del trànsit i la congestió de ciutat. També hem de tenir en compte que les instal·lacions esportives projectades de cap de les maneres no es poden fer dins el nucli urbà. Finalment, hi ha l'avantatge de la concentració: és més còmode i pràctic tenir els recursos reunits que no dispersos per tres o quatre edificis.

- *I les raons d'ordre públic, varen esser secundàries o varen tenir un cert pes, en aquesta decisió?*

- ?

- *Sí, treure els estudiants de la ciutat, evitar manifestacions que poguessin provocar...*

- No, això no va ser considerat per ningú. La decisió de treure el campus s'adoptà després de sopesar els avantatges i desavantatges dels dos sistemes. Les conclusions foren més positives per al campus, sobretot si s'adoptava una perspectiva de futur. Bàsicament, la raó decisiva va ser el creixement: de tres o quatre mil alumnes hem passat a deu mil. Com s'hagués pogut créixer dins Palma?

La decisió crec que va ser encertada, ja que a mesura que ha passat el temps s'han hagut de menester nous edificis. Els preus, a la ciutat, són caríssims: com els hauríem adquirit?

UNIVERSIADA 99

- *La Universiada del 99 pot suposar l'empenta definitiva per a la consolidació del campus?*

- Sí, serà molt positiu perquè la Universitat serà coneguda a fora. A més, s'hauran de fer millores extraordinàries i inversions. Un dels punts prevists és, òbviament, la qüestió de l'accés que hem comentat abans.

- *Serà una autopista de quatre carrils?*

- No ho sé. És una necessitat que encara no sé com es resoldrà.

- *El projecte d'instal·lacions esportives per a la Universiada, almanco la maqueta, sembla molt ambiciós. Li pareix que en set anys estarà resolt?*

- Hauria d'estar-hi! Si no ho resolen... he! Però crec que sí, sempre que resolguin els problemes econòmics. Per a l'any que ve pensàvem tenir acabada la biblioteca i el paranímf, però hi hagut una restricció de les inversions previstes.

OBERTS AL MÓN

- *Alguns estudiants critiquen que s'hagi donat prioritat a edificis emblemàtics, cas Jai o les cases de Son Lladó, els edificis que s'han de destinar al rectorat, en comptes d'acabar els aularis, els centres d'estudi pròpiament dits.*

- Crec que la qüestió d'imatge també és important. Hem de tenir en compte que la nostra Universitat és molt jove i no té la història que tenen altres universitats de fora, aquesta història que quasi tocam amb les mans quan visitam segons quins edificis universitaris del continent. Pensem que les nostres illes i la nostra Universitat són un lloc d'atracció per a molts de professors estrangers, i si trobam que és bo tenir aquests visitants treballant amb nosaltres necessitam uns edificis representatius per acollir-los amb dignitat; això és el que hem intentat fer a Cas Jai. Per tant, la qüestió de la imatge és

important i s'ha de saber compaginar amb aquestes necessitats que vostè exposava. Les relacions de la nostra Universitat amb l'estranger han estat enormement positives. Una altra cosa és aconseguir que els nostres professors viatgin cap a l'estranger. Això ja és més difícil, no sé si és per falta de mitjans, probablement. Però quan tenim la carrera acabada, i estam instal·lats a un lloc on ens trobam a gust i on tenim moltes coses resoltes, tal vegada les nostres inquietuds desapareixen un poc.

- *Quan es va crear la Universitat hi va haver veus que alertaren del perill intel·lectual que podia suposar per a Mallorca l'aïllament dels seus estudiants. Consideraven que, amb una universitat a ca nostra, els joves mallorquins perdrien l'experiència de veure món que aleshores suposava haver d'anar a estudiar a Barcelona i viure un parell d'anys a una societat suposadament més oberta.*

- En principi crec que un mallorquí que estudia aquí ha de fer tot el que pugui per estudiar durant un cert temps a l'estranger, ja sigui amb els seus mitjans particulars o demanant una beca. Aquesta és la idea bàsica.

El que molts fèiem abans era estudiar per lliure. Quan vaig estudiar Dret a Barcelona ens preparàvem a Ciutat amb Don Josep Font i Trías, érem set o vuit alumnes que ens trobàvem allà i hi passàvem un parell d'hores -era tot molt agradable- i després anàvem a examinar-nos a Barcelona. Contactes amb aquella ciutat no en teníem molts, fins i tot quan parlàvem en castellà molts d'estudiants mallorquins havien de traduir constantment. Jo, per qüestions familiars, ma mare va passar la seva infantesa a Puerto Rico, no hi tenia problemes, amb el castellà, però veia les dificultats lingüístiques que patien els meus companys. Els que estudiaven per la via oficial tenien contactes més positius. La joventut és una època en la qual es fan amistats que després és bo tenir en el decurs de la vida. Per tant, anar a

estudiar a fora és important, com és imprescindible conèixer l'anglès o una altra llengua estrangera.

UNIVERSITAT-EMPRESA

- *Vostè presideix el Consell Econòmic i Social de la UIB. Quina és la funció d'aquest òrgan?*

- La funció del Consell Social - aquest és el nom correcte- és posar en relació la Universitat amb la societat. A la Universitat li ha mancat aquest contacte. Tot i que a altres regions més riques i industrialitzades s'havien creat fundacions Universitat-empresa, aquí optàrem per crear el Consell Social com a eina per canalitzar aquestes aspiracions de diàleg entre la universitat i la societat. En formen part representacions empresarials, sindicals, universitàries i institucionals.

- *Són "reals" i fluïdes les relacions entre la UIB i les empreses d'aquí?*

- Això durà temps. La part empresarial mira la Universitat amb interès, però sempre d'acord amb les seves necessitats. La investigació no ha estat prou explotada per part de les empreses i és per això, com surt a la premsa, que es fan treballs conjunts amb la universitat.

- *Com valoraria l'orientació investigadora de la UIB?*

- La UIB va ser de les primeres universitats que es van adonar del que calia fer per tal de situar-se en un nivell digne i competitiu: el foment de la investigació. Sense bons

investigadors no hi ha bons professors, i sense bons professors no hi ha bones universitats.

Aquesta ràpida adaptació a la lletra menuda del projecte ministerial de la LRU ha fet que, als darrers estudis realitzats en matèria d'investigació a les universitats espanyoles, la UIB ocupàs les primeres posicions a les classificacions en Biològiques, Informàtica i Física. Ara, després d'aquest èxit,

evidentment, el més difícil és mantenir-se i per això és necessari l’esforç de tothom. De totes formes, pel que fa a la Informàtica, serà difícil perdre la posició privilegiada que s’ocupa actualment.

- *Ha parlat de fomentar la funció investigadora de la Universitat. En aquest sentit, què pot aportar la UIB a les empreses de les Balears en un moment en que el turisme comanda?*

- La Universitat és sempre oberta a qualsevol tipus d’investigació que entri dins del seu camp d’estudis i de possibilitats. Però la iniciativa de la col.laboració pens que ha de sortir sempre de l’empresa, o del col.lectiu d’empresaris.

UNA ESCOLA SUPERIOR DE TURISME

- *I s’hi atraquen les empreses, a la UIB?*

- Sí, comencen a fer-ho però s’hi haurien d’acostar més. Clar que l’ideal seria que les empreses fessin aportacions interessants al desenvolupament de la Universitat: podrien crear beques, etcètera. Per exemple, crec que seria bo per a la nostra comunitat aconseguir la creació d’una Escola d’Estudis Superiors de Turisme, que inclogués les disciplines que els experts considerassin necessàries per configurar una carrera pròpia -i no uns estudis dependents d’Econòmiques, com tenim ara- i una carrera pròpia d’aquesta universitat. Aquí topam amb els límits de l’autonomia universitària, que és una autonomia relativa, ja que la universitat no pot crear una carrera universitària. Aleshores, si aconseguíem el reconeixement de l’administració per a uns estudis d’aquest tipus, o bé ens cedissin les competències per crear-los, això ja seria positiu per arribar a tenir uns estudis importantíssims. Importantíssims perquè aquí tenim , per ventura, els millors professionals de turisme del món, perquè podrien interessar a les empreses importants i perquè algun d’aquests professionals podria dedicar una part del seu temps a la docència i trasmetre als alumnes l’experiència que han adquirit. Tot això unit, òbviament, a les disciplines de caràcter teòric que siguin necessàries. Pens que el camí no han de ser uns estudis de la branca d’econòmiques sinó una nova carrera dirigida al professional que vulgui especialitzar-se en els temes turístics. Les nostres condicions són idònies per acollir uns estudis així.

- *Per què uns estudis de Turisme independents dels d’Econòmiques?*

- Perquè els alumnes que ha de seguir els actuals estudis de Turisme han de preparar alguns continguts innecessaris i, en canvi, no en poden incorporar d’altres més convenients. Aquest nou centre podria dir-se “Escola Superior de Turisme” i, pel que fa al contingut, primer hauríem de veure si aquesta aspiració és ben acollida pels professionals del sector i després hauríem d’entrar en negociacions amb l’administració.

- *Quan parlàvem de la relació entre la Universitat i el món empresarial em comentava que la UIB comença a donar servei*

a les empreses. La Universitat, a part d’un centre d’ensenyament, ha d’esser una empresa de serveis?

- La finalitat de la Universitat és ensenyar. Per ensenyar ha de menester professors, que per ensenyar bé han d’investigar i han de tenir els mitjans suficients per fer-ho. Si ja es té tot això es pot dedicar un cert temps a prestar uns serveis a la societat, en aquest cas que em planteja a les empreses.

- *Com van les relacions entre Universitat, empresa i Administració?*

- Per ventura, en un principi hauria de parlar-se d’unes relacions Universitat-Administració, que podem considerar gairebé excel.lents. Una de les funcions del Consell Social, i per això mateix ha constituït un dels seus objectius, ha estat aconseguir uns resultats semblants en les relacions Universitat-empresa. Potser no es pot parlar encara de grans consecucions, però sí que hem de fer esment a un principi de col.laboració que arribarà a ser molt positiva per a les dues parts. Una eina de treball molt útil per treure endavant aquest programa de col.laboració ha estat el Llibre Blanc de la Universitat de les Illes Balears, un document base sobre el qual es fomenta l’actuació del Consell Social. És necessari dir, a més, que va ser el Consell Social l’òrgan que ha fet possible aquesta relació des del moment en què va constatar la seva necessitat.

EL PARC TECNOLÒGIC, UN IMPULS DE PROGRÉS

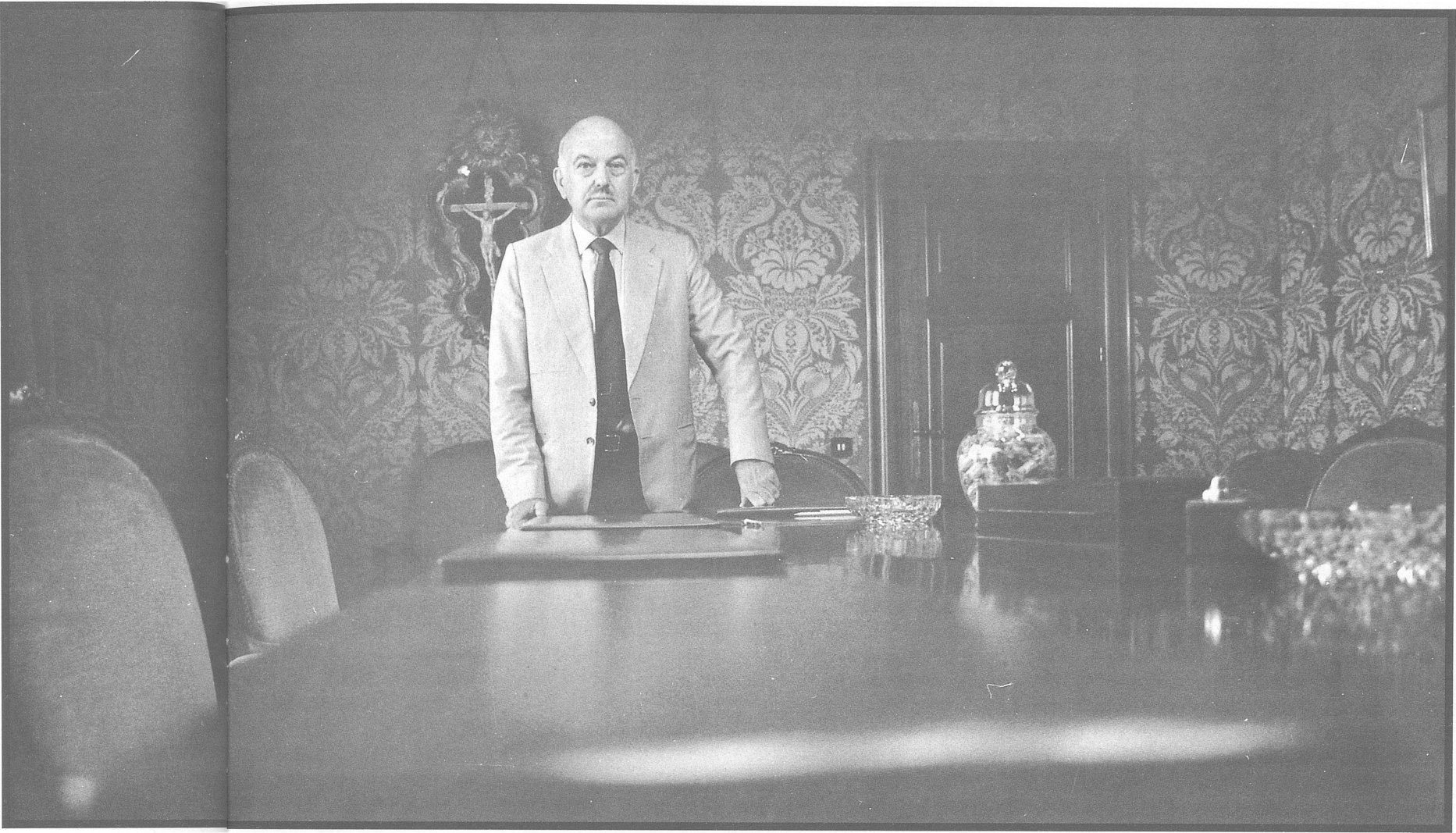
- *Pot impulsar la Universitat el desenvolupament econòmic de les Balears?*

- Totes les institucions de les nostres illes tenen el compromís de contribuir al progrés i al desenvolupament econòmic del nostre territori. La UIB no és una excepció. I per això mateix té sentit tot el que hem dit fins ara sobre el compromís investigador de la UIB. Aquesta és una de les principals contribucions que pot fer i, per aquest mateix motiu, s’ha impulsat el Parc tecnològic.

- *Pot ser el parc tecnològic un factor de diversificació de la nostra economia?*

- Ha de ser-ho, un factor de diversificació. El parc tecnològic pot propiciar un pont cap a Europa, amb implicacions fins i tot de països orientals. Productes farmacèutics no contaminants, electrònics i d’altres, poden ocupar una atenció principal d’aquest parc tecnològic.

- *Parc tecnològic d’investigació o de producció “industrial” ?*

- D’investigació, sempre, en majúscules. Des del punt de vista de la Universitat, és clar. No tendria sentit d’altra manera. Aquest és també un repte seriós que hem d’afrontar. És fàcil caure en la idea de parc convertit en polígon industrial. De fet, la UIB ha advertit en diverses ocasions per tal d’alertar davant aquest perill.

- *I vostè, com ho veu?*

- Des del meu punt de vista, el parc d’investigació de la Universitat pot ser compatible amb la posterior implantació d’indústries de producció de béns lleugers, no contaminants i d’alt valor afegit.

LA UIB, UNA FITA HISTÒRICA

- *I el parc d’investigació pot ajudar a atreure aquestes indústries.*

- Sí. Sempre és positiu que hi hagi a prop centres amb persones que investiguin. Pens que hem tengut la sort de viure l’època de la recuperació de la nostra Universitat: un dels esdeveniments més importants, si no el més important, dels últims segles.

Des de l’any 1722 la Universitat va perdre la seva denominació per desaparèixer el 1830 i quedar adscrita a la Universitat de Cervera, hem viscut un segle i mig sense un centre intel.lectual d’aquest ordre. Quan avui observam un cert desinterès davant la presència de la UIB només podem pensar que quan es té una cosa no se sap apreciar el seu valor. Si arribam a tenir una universitat prestigiosa, en un focus de cultura com el Mediterrani, en parlarem, d’aquest temps nostre. Això hauria d’esser l’objectiu que hauríem de complir. Si, en un context on s’estenen les idees d’unió entre els pobles de la Mediterrània, on la nostra mar i sobretot les illes tenen un atractiu afegit, ens convertim en un focus de prestigi intel.lectual haurem culminat un procés, unes idees, que comencen a traduir-se en fets. Si, a més, incorporam aquests estudis de Turisme que comentàvem, millor, perquè no hem d’oblidar que en vivim, del turisme.

- *I de l’opció per a la informàtica que ha fet la Universitat, que en pensa?*

- Ha estat un encert. Ha coincidit amb una època de boom de la informàtica que, afortunadament, s’està normalitzant. La informàtica sempre tindrà futur i, a més, ajuda a crear o atreure empreses de software, que ja n’hi ha, perquè són unes empreses que demanen tranquil·litat i un bon ambient per a la seva feina. I nosaltres podem oferir aquestes condicions.

Taula Rodona amb **Miquel Angel Ballester** de l'AUIB,
Vicenç Roperó del BEL
 i **Carme Feliu** i **Margalida Cantallops** de l'ABEU

per Antoni Llompart

FUTUR IMPERFECTE

Les estadístiques que parlen d'una Universitat avançada i investigadora, tècnicament ben dotada, creixent, oberta, s'esvaeixen en parlar amb els portaveus de les associacions d'estudiants. N'hem reunit tres de ben diferents: en Miquel Angel Ballester, de l'AUIB, ecologista, enemic de l'expansió del campus i recelós davant els projectes de parc tecnològic, denuncia un pic i un altre les misèries quotidianes d'una institució orgullosa; en Vicenç Roperó, del BEL, independentista i partidari de fer de la UIB un gran pol de cultura i desenvolupament per a les Balears, tampoc no es mossega la llengua; i na Carme Feliu i na Margalida Cantallops, la representació bicèfala de l'ABEU, són les millors avaladores dels projectes de futur que impulsa l'actual equip rectoral; liberals i decidides, volen convèncer els estudiants que la Universitat també és seva. Tanmateix, darrera les idees hi ha un estudiant de filosofia, de física o d'empresarials; i l'esperit de corporació encara pesa, a la UIB.

ONA - La UIB va sorgir després d'una mobilització nascuda al si del moviment d'estudiants que va ser capaç de transmetre una il·lusió col·lectiva al conjunt de la societat, en aquell cas exigir una Universitat a Palma. Això no ha tornat succeir. Per què aquesta debilitat dels moviments d'estudiants a Mallorca després d'aquell èxit inicial?

Roperó - Pel fet d'haver-nos assentat. Aquella mobilització va sorgir d'unes dificultats reals que aleshores patien els estudiants: el fet d'haver d'anar a estudiar a Barcelona o a València creava crispació. Això va fer que el conjunt d'afectats per aquell problema es mobilitzàs. Ara, en canvi, els estudiants no tenim tots els mateixos problemes i les revindicacions, en conseqüència, no són tan fortes i a més tenen un caràcter fragmentari. També hi ha un punt d'apatia important, en aquesta manca de mobilització.

Feliu - Crec que també ha canviat la mentalitat de la gent jove: ja no és la mateixa que fa deu o vint anys. Avui a la gent li agrada viure bé i cerca més la comoditat. Si ens ho donen tot fet al Campus ja no ens movem d'allà.

LES ASSOCIACIONS CAUEN CADA TARDOR

ONA - En els últims deu anys, les associacions d'estudiants han tingut una vida efímera: neixen, viuen i moren en tres anys; després es dilueixen en el no-res i no n'hi ha cap que tenguí continuïtat. Quines pensau que són les causes d'aquest fet?

Ballester - Bé. Per les experiències personals que tenc dels meus anys universitaris, on he conegut bastants associacions - record ara mateix el Bloc (Nacionalista d'Estudiants), un moviment de biològiques...

ONA - BACTÈRIA?

Ballester - Sí, BACTÈRIA... i d'altres - que duraren, com a molt, dos anys o tres, crec que el problema que tenen és la continuïtat. Quan se'n van d'una associació les persones realment dinàmiques, les que tenen esperit, força i idees, el grup pateix la manca de relleus. A més, la mateixa dinàmica de les associacions no ajuda a perpetuar-les perquè no estan tan preocupades en la seva subsistència com a afrontar problemes reals i quotidians del món universitari. En part aquesta és la seva feina i han d'assumir-ne aquest perill.

Feliu - Crec que és un problema d'organització de les associacions, que no preveuen els relleus que sempre hi ha d'haver.

INDEPENDENTISTES, LIBERALS, ECOLOGISTES

ONA - Pot ser un bon moment per definir què són les vostres associacions, què preteneu, com actua i com vos organitzau.

Ropero - El BEI el fundaren a Barcelona. En principi arriba aquí com una sucursal que, en poc temps, ha deixat d'esser-ho

per centrar-se en els problemes d'aquí i desvincular-se de les qüestions estrictament barcelonines. Ara som un grup de gent que hem acollit el nom i els principis de l'entitat fundada a Barcelona però que assumim els problemes d'aquí. Ara farà un any de la nostra implantació a les Balears. En aquest temps ens hem presentat a les eleccions per al Consell d'Estudis i ara, una vegada assolits els nostres primers objectius, treballarem des dels nostres llocs de representació per solucionar part dels problemes que tenim els estudiants de la UIB.

ONA - I del vostre programa electoral, què en destacaries?

Ropero - La consolidació de la llengua a la UIB i la relació amb les altres universitats dels Països Catalans. Després també afrontam problemes puntuals com el que pateix la gent d'empresarials, que pareix que s'eternitza, o la falta de mitjans de la UIB, que no per ser una universitat jove els hem de disculpar.

Feliu - Nosaltres, els de l'ABEU, érem gent que formàvem part del Claustre i de la Junta de Govern de la Universitat. Teníem molta d'informació que no podíem trasmetre a l'alumnat, i perquè aquesta relació fos més fluïda fundàrem

Margalida, Carme, Miquel Àngel i Vicenç.

l'associació. Els nostres objectius són crear ambient universitari i fer arribar la informació a la gent; per aconseguir-ho hem editat una revista: Papers de Campus. Volem que l'alumnat conegui el funcionament de la Universitat, que hi participi, que no es limiti a anar a classe i que, si té algun problema, sàpiga on pot acudir. Volem que la gent s'apregui a moure per la Universitat.

ONA - Abans de fundar l'ABEU, amb quines candidatures arribàreu als òrgans de govern?

Feliu - Érem independents, un grup de gent que no estava vinculada a cap associació ni a cap partit polític.

ONA - I a quines facultats vàreu néixer?

Feliu - En aquelles on hem tret més vots: a Empresariales i a Dret. També tenim representació a Psicologia, a Informàtica i a Infermeria.

Ballester - L'AUIB, l'Associació d'Universitaris de les Illes Balears, direm que va sorgir a rel d'una acció, d'una necessitat de manifestar-nos contra la guerra injusta: la guerra del Golf. Aleshores hi va haver un moviment a la Universitat que va aconseguir que, com a mínim, es parlàs de la guerra. Un moviment que va intentar aturar-la de manera efectiva i que almanco va dedicar un temps a reflexionar-hi.

Una sèrie de gent que ens dedicàvem a aquesta tasca en un moment en què no hi havia cap associació intentàrem omplir aquest buit i ens reunírem per iniciar un procés fundacional diferent dels altres. Intentàrem fer una fundació democràtica: anàrem per totes les facultats cercant gent que volgués col·laborar en el projecte dels estatuts de l'associació, ens passejàvem amb una proposta oberta recollint suggerències i canvis i, finalment, ens reunírem en grups de treball i tancàrem els estatuts.

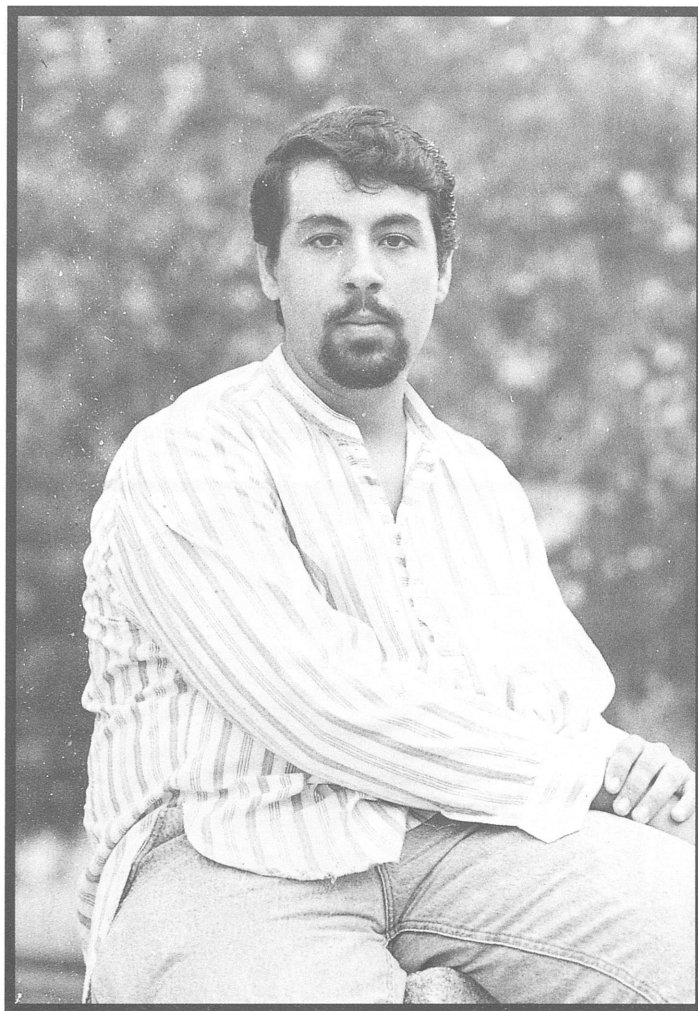
EL PECAT ORIGINAL

ONA - Ara vos diré la imatge que en tenc, dels vostres grups. En el cas de l'AUIB, per culpa del vostre pecat original -haver nascut contra la guerra del golf- em semblau una associació ecologista i esquerrana. Els de l'ABEU seríeu els de dretes, perquè convidau a les vostres universitats d'estiu diputats del

PP com en Javier Rupérez i alts càrrecs del Govern Balear conservador. Els del BEI, clarament, sou els independentistes. Assumiu aquestes etiquetes?

Feliu - No.

Ropero - Sí.

L'independentisme de la Universitat.

Ballester - En certa manera, sí. El que passa és que tenim molt en compte la qüestió ecològica perquè és el gran problema d'avui: les relacions nord-sud o les qüestions econòmiques s'han de mirar sota aquest prisma. A més, intentem esser progressistes, amb tot el que assenyala aquest terme: crítica al poder i a la injustícia. També volem proclamar la nostra independència política. A la nostra associació no hi valen carnets polítics ni afiliacions a partits. Nosaltres estam completament desmarcats: els partits polítics fan la seva feina, nosaltres feim la nostra.

ONA - I vosaltres, els de l'ABEU, sou de dretes?

Feliu - Com que tenim la major part de la nostra gent a les facultats de Dret i d'Empresariales, que tenen fama d'esser dretanes, ens hem vist afectats per aquest tòpic. Nosaltres som totalment independents de qualsevol partit polític. ¿Que convidàrem en Javier Rupérez a pronunciar una conferència? També havíem convidat alts representants del

Ministeri d'Educació i Ciència, i fins i tot en Fèlix Pons, que no varen poder assistir.

ONA - I tu deies que sí.

Ropero - Nosaltres no amagam el nostre independentisme, ja ho deim ben clar al nom: el BEI és el Bloc d'Estudiants Independentistes. Però vull deixar ben clar que això és la base de la nostra filosofia i remarcar que no estam afiliats a cap partit polític: hi tenim certes simpaties, però cap vinculació. També vull dir que el nostre independentisme no tendria cap sentit si no miràssim de fomentar el respecte per la natura, l'ecologia, la defensa de l'alumne i tota una sèrie de punts que reivindicam en una llengua i amb una idea d'independència que volem dur a terme.

UNIVERSITAT I PODER

ONA - Comença a haver-hi un cert consens a l'hora de dir que la Universitat pot esser un pol de diversificació per a l'economia de les Balears i a considerar el futur parc tecnològic com el mascaró de proa d'aquesta opció estratègica. Vosaltres, quin paper pensau que ha de tenir la Universitat a la societat de les Illes Balears d'avui?

Ballester - La Universitat, de fet, té un paper molt actiu en la societat. Tant, que està plantificada a llocs de poder insospitables: per exemple, amb la moguda del parc tecnològic han demanat préstecs, que vol dir doblers, al Govern Balear; aleshores, han temptejat el PP per veure que hi diu, en aquest assumpte; la Universitat també figura col·laborant amb determinades entitats bancàries molt puntuals i molt reiterades, per exemple "Sa Nostra", segurament per casualitat; a més, la UIB té un espai continuat a les pàgines de El día 16, dins El Mirall, que és un mitjà de comunicació d'un cert ressò, hi té el vicerector Climent Picornell; així, poden fer arribar tranquil·lament les seves notícies a molts de mitjans. Pel que fa al parc tecnològic, en principi encara estam reflexionant sobre aquesta qüestió, però pensam que tindrà un impacte ambiental brutal, que el lloc elegit no és el més escaient i que en aquesta iniciativa l'empenta no hauria d'esser tant de la universitat com del sector privat, que és el que té el capital. En qualsevol cas, la ubicació hauria d'esser a un altre lloc, perquè n'hi ha de més adequats, i no a la carretera de Valldemossa.

Cantallops - La Universitat ha de tenir un paper rellevant en la societat, primer com a educadora, formant els professionals que el dia de demà faran les Illes Balears i, en segon lloc, fomentant la investigació, perquè promoure la investigació i l'economia és promoure la cultura balear. Per tant, parc tecnològic sí, rotundament, i ubicat al lloc que sigui més adequat. A més, volem una Universitat en ple desenvolupament: no volem que sigui simplement el lloc on estudien els alumnes sinó un centre amb el qual col·laborin durant la seva vida laboral i el lloc on tornaran a estudiar quan es jubilin.

ONA - Per tant, voleu una Universitat plenament implicada amb els processos econòmics.

Feliu - Sí, perquè la UIB és una part important de la nostra societat.

Cantallops - Perquè fixa't que la inversió principal de qualsevol comunitat és la Universitat. La Universitat està formant gent que pugui ajudar el desenvolupament econòmic, cultural o geogràfic de les Illes. Per tant, la Universitat ja té un paper rellevant i l'ha de jugar! Ara bé, no vull entrar en polèmiques sobre la ubicació del parc tecnològic.

LA DISPUTA DEL DOCTOR ASE

ONA - En canvi, Miquel Angel, he deduït de la teva intervenció una crítica a la funció econòmica de la Universitat que ara alaba na Margalida.

Ballester - Sí, perquè la nostra Universitat pretén funcionar com una empresa i a mi, sincerament, fer feina a una empresa sense cobrar no em fa pla! Si la Universitat es decanta cap a l'ensenyament, cap a la formació humana, és a dir, sense produir superespecialistes que siguin burros sabios, que va dir Unamuno, pens que s'estan aboquinant els doblers d'una manera desmesurada cap a les carreres tècniques, les empresarials, la informàtica... Aquests estudis tenen tot el dret del món a existir, però la UIB està retallant d'una manera brutal els pressuposts de les humanitats; si fos per ells, els liquidarien, estudis com la filosofia!

ADHESIONS I LLEIALTATS

ONA - Ho consideres un funcionament clientelista de la Universitat?

Ballester - Crec que funciona bastant, això. He estat en un consell de departament i sé que la gent, per parlar clar, hi va a "medrar". Hi ha molt de xupóptero i, sense anar més enfora, vull recordar que quan el GOB va atorgar el premi ciment a la Universitat, per molts de motius i amb molta de raó, després hi va haver mesures directes contra determinades persones que estaven indirectament implicats amb el GOB; tot això fet de manera subtil, amb el dret relatiu que els dona el poder.

ONA - Pots posar-ne exemples, d'aquestes represàlies?

Ballester - La no renovació de beques a gent que tenia contactes amb el GOB, etcètera. Tot això em pareix d'una baixesa impressionant. El que passa és que en aquesta Universitat hi ha qualcú que no accepta crítiques. I qui les emet, rep. Així de clar!

Ropero - Jo crec que, primordialment, la UIB és la primera potència cultural de les Illes. D'aquí en podem deduir tota la resta: l'economia, la natura, tot això que hem comentat. I pens que aquesta potència cultural de la Universitat no s'empra així com s'hauria d'emprar. A més, dins de la societat de les Illes la Universitat, particularment, és bastant important: bastaria esmentar el senyor Nadal Batle que és un home que, per exemple, ha comprat accions del RCD Mallorca, és un senyor que és a bastantes associacions, que té un pes a la societat balear; el seu vicerector de professorat, el senyor Alex Garcia, és el psicòleg del Mallorca...

Ballester - El que ha davallat el Mallorca.

Ropero - És un dels psicòlegs més importants que han passat per l'Hospital Psiquiàtric, on encara és recordat. El senyor Miquel Roca, del mateix departament, és un dels psicòlegs esportius més importants de les Illes... Vull dir que a nivell social, cultural i econòmic, la UIB és una de les potències més importants de l'illa, una màquina difícil de manejar i que s'està manejant molt malament per part d'un grup. També voldria remarcar la concessió del premi ciment del GOB a la UIB, una altra dada que també indica, clarament, la mala gestió de la UIB. Nosaltres, com a associació, encara hauríem de fer més perquè això canviàs.

UNIVERSITAT I EMPRESA, POCS I DIVIDITS

ONA - En una societat de la informació, on la investigació en noves tecnologies és essencialment lligada al desenvolupament econòmic, en un món que no pot ignorar els estudis mediambientals, pensau que la Universitat, amb tota la seva capacitat científica, pot abstenir-se de participar en el teixit econòmic de les Illes, es pot abstenir de col.laborar amb el món de les empreses?

Ropero - No es pot retreure de cap manera. En principi, aquesta col.laboració hauria de ser estreta, encara que només fos perquè aquests estudiants que s'estan formant a la UIB el dia que acabin la seva carrera puguin treballar a una empresa de les Illes Balears i no hagin de partir, com encara ha de fer tothom, cap a Barcelona, cap a l'estranger o fins i tot cap a Espanya.

ONA - Vosaltres, els de l'ABEU, estau a favor de la Universitat, de la investigació, com a motor econòmic.

Feliu - Estam a favor, i en contra de segons quins aspectes. Perquè no podem ignorar els problemes quotidians, com els que ara patim amb el trasllat de la gent d'empresaris a l'edifici nou. El que hem de tenir en compte és quines són les carreres que donen doblers a la Universitat. Les carreres que la mantenen una mica són Informàtica, Empresaris, els estudis vinculats a la telemàtica...

Ropero - ...les enginyeries tècniques...

Feliu - ...i carreres de ciències. Això és una veritat absoluta.

“YO SÉ MÁS QUE TU”.

Cantallops - Un alumne de biològiques costa a la UIB cent vint mil pessetes cada any, crec, un alumne d'Empresaris costa cent vint pessetes cada any. Mentre, són els alumnes de Biològiques els que realment poden fer pràctiques; els d'Empresaris s'han de conformar amb alguna classe pràctica de tant en tant.

Ropero - Jo, que veig les pràctiques que fan els alumnes de Biològiques perquè som de Físiques i feim les mateixes, et puc dir que per pagar vuitanta mil pessetes de matrícula les

pràctiques que feim és com si no les féssim: perquè anar al laboratori i veure que un dia de cada dos s'han fus els ploms per culpa d'una mala instal.lació, i saber que podríem fer trenta pràctiques i només en feim cinc i que aquestes cinc les feim sense mitjans i en unes condicions que podríem anomenar infraculturals, em permet afirmar que aquestes pràctiques no ens serveixen de res. Et puc dir que aquestes cent vint mil pessetes que diuen que costa un alumne de Biològiques o de

Físiques no són tantes, en realitat: és una xifra fictícia. De les pessetes que pagam de matrícula se'n treu un benefici molt bo.

Cantallops - Jo no entro en si en treuen benefici o no. Parl dels mil sis-cents matriculats d'Empresaris i dels que hi ha a Biològiques, que són molt més pocs. I els que d'aquí a uns anys s'integrin en el món laboral seran més els d'Empresaris que els de Biològiques, i estaran menys preparats!

Ropero - No has de mirar les xifres de gent matriculada a primer, sinó les de diplomats i llicenciats: veuràs que les diferències no són tan grans. A més, estic d'acord amb el que denunciis d'Empresaris. És fruit de la mala gestió que denunciem.

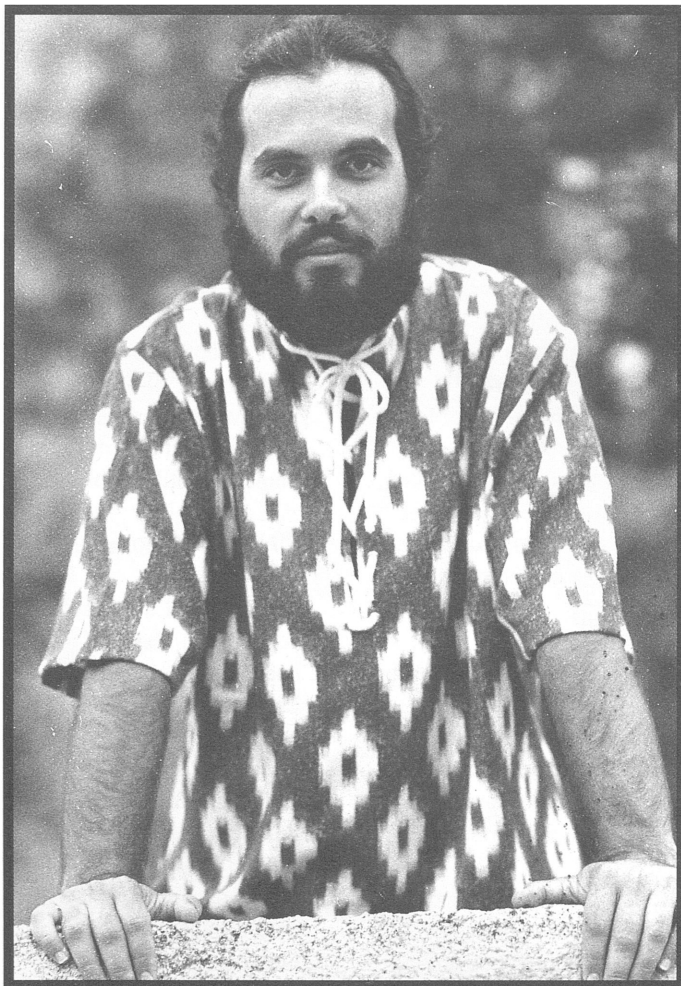
Feliu - Està bé que critiquis, però hem de tenir una mica de paciència. La Universitat és jove, en els últims anys ha millorat com no ho havíem vist mai. Clar, sempre hi haurà problemes, i nosaltres hem de

col.laborar en la solució d'aquests problemes. No hem de voler que tot s'arregli d'un cop. Sempre hi ha carreres prioritàries.

ESTUDIES O ET CAPACITES?

Ballester - Em preocupa tremendament això que deis. És molt perillós manejar xifres de la manera que ho feis; els pesos numèrics, el “som més que vosaltres” o el “jo pag més que tu” sol esser el preàmbul d'una dictadura de les majories. I jo, vull més democràcia.

Pel que fa al paper de la universitat, estic d'acord que funcioni dins de la societat i que sigui un nexa de treball, però no estic d'acord que sigui una empresa més, tal com funcionen les empreses, amb criteris simplement econòmics. En això es convertia el que vosaltres dues considereu una universitat interessant i adequada, la prioritització de carreres amb una rendabilitat econòmica...

“Una actitud crítica des del començament”

Feliu - No...

Ballester - I els que volen estudiar pel plaer d'estudiar, què han de fer? S'han de fotre?

Feliu - Si vols estudiar, pots fer-ho tant com vulguis, però dir això que tu dius són utopies.

Cantallops - Jo no estic parlant de gent que paga més o menys, sinó de les carreres amb més demanda social en aquestes illes. I la Universitat ha de respondre a aquesta demanda. Són les carreres més massificades en aquests moments, Empresarials i Dret, les que han de tenir prioritat. A més, si aquestes carreres (advocats, professionals de la gestió empresarial) tenen una demanda per part de l'empresa, la Universitat s'hi ha de vincular, amb l'empresa, perquè la gent que s'està educant per fer feina ha de poder fer-ne, el dia de demà. I no vull discriminar cap carrera: tothom té dret a estudiar. Ho diu la Constitució, crec.

PRÀCTIQUES LABORALS I EXPLOTACIÓ

Ballester - Ets tu que has parlat de criteris de rendabilitat i de pessetes aportades a la Universitat al cap de l'any.

A més, no teniu en compte els casos de subcontractació que suposen les pràctiques, perquè volen dir fer feina gratis i això, a la Universitat, no li costa res; al contrari, tu pagues el doble del que reps.

Cantallops - Seré reiterativa, però és el món que conec: tornaré a dir que els alumnes de Biològiques tenen dret a fer pràctiques, mentre que els d'Empresarials i els de Turisme no n'hi tenen. És per això que vull que la Universitat es vinculi a les empreses.

Ballester - Però hi ha el perill que les empreses s'aprofitin d'aquests estudiants per a fer-los treballar de franc i tanmateix després els pegaran la coça, perquè sempre tendran universitaris que vulguin fer feina de franc com a pràctiques. A les empreses no els interessarà posar fixos els estudiants que hi hagin treballat durant les pràctiques perquè sempre n'hi haurà algun que vulgui treballar de franc.

Feliu - Et posaré l'exemple de les pràctiques de psicologia. L'any passat havien estat un caos, però enguany els alumnes ens hem mogut i hem aconseguit més de quinze llocs per anar-hi a fer pràctiques. No ha estat el departament de Psicologia que s'ha mogut, hem estat nosaltres. I ens ha anat beníssim. Això és fomentar la participació dels estudiants.

Ropero - Això és ser autodidactes i pagar vuitanta mil pessetes de matrícula a la UIB.

Feliu - Però no val, remugar sempre. Cerca una solució, cerca-la! Vosaltres sou els primers a criticar la dictadura? Idò posau fil a l'agulla i participau. Veureu com l'equip rectoral vos donarà plena confiança.

ESTUDIANTS I PODER UNIVERSITARI

Ropero - El problema sorgeix quan no estàs d'acord amb l'equip rectoral.

Ballester - Vols que et digui la confiança que, com a membre d'una associació que els cau d'aquella manera, m'ha donat, el rectorat? La confiança d'un dia sí i un altre no! Però amb vosaltres sí que hi confien. Hi ha tracte discriminatori entre les associacions, en tenc testimonis: vosaltres, per exemple, maneja els doblers i nosaltres ni els veim. I jo voldria saber si l'ABEU maneja els doblers de la resta d'estudiants.

Feliu - L'ABEU no!

Ballester - Resulta que sou a la Junta de Govern i que ostentau, irregularment, el poder d'uns doblers que haurien d'estar en mans del conjunt dels estudiants.

Feliu - El que succeeix és allò que ja he explicat abans: que molta de gent de l'ABEU és a la Junta de Govern de la Universitat. Però el gerent, en Lluís Pinya...

Ropero - Uf!

Feliu - ...no pertany a la nostra associació; i és ell qui maneja els doblers. Som quatre socis de l'ABEU que som a la Junta de Govern, però na Marga, que no hi és, no en sap res, dels doblers. Cal tenir ben clar que no és l'ABEU qui maneja els doblers sinó la Junta de Govern.

Ballester - Però, circumstancialment, sou els mateixos.

Feliu - No, som quatre alumnes sobre vuit que n'hi ha.

Ballester - I amb en Lluís Pinya, que és amic vostre, sumau cinc.

Feliu - En Lluís Pinya és amic nostre?

Ballester - Ara em diràs que no ho és?

Feliu - Tant com tu.

Ballester - I si és amic vostre vos farà costat en la qüestió econòmica.

INDEPENDÈNCIA I SUBVENCIONS

Feliu - Ara ets un poc injust, perquè quan vàreu venir a demanar-nos doblers per a una festa que organitzàreu vos en donàrem.

Ballester - T'ho recordaré: vint-i-set mil pessetes!

Feliu - I nosaltres, per a la nostra associació...

Ballester - Exacte! Què heu gastat, l'ABEU, del pressupost d'un milió de pessetes per als estudiants?

"Que la gent aprengui a moure's per la Universitat".

Feliu - Res, tret d'una conferència que organitzàrem per a la gent de Psicologia.

Ballester - I com s'ha finançat la vostra Universitat d'Estiu?

Feliu - En tenim els papers: demanàrem subvencions al Govern Balear, a l'ajuntament de Palma i al CIM.

Ballester - A posta hi heu duit els personatges que hi heu duit! Han xerrat els del PP perquè són ells els que vos financien les jornades.

Feliu - Aquesta gent ens ha donat doblers i és normal que vulguin venir a donar una conferència. I del pressupost d'un milió de pessetes per a activitats dels estudiants, pots estar-ne ben tranquil perquè no l'hem tocat.

Cantallops - A més, vull deixar ben clar que havíem convidat a participar a la Universitat d'Estiu les màximes autoritats del

Ministeri d'Educació i altres alts càrrecs vinculats al partit socialista, com en Fèlix Pons.

Ballester - En qualsevol cas, vull protestar per la *racaneria* amb què ens heu tractat.

Feliu - Els doblers del pressupost s'han gastat en viatges formatius per a l'alumnat en els qual ha participat tant gent vostra com nostra.

ONA - I el BEI, que diu?

Ropero - Aquest enfrontament entre associacions no és bo, i és fruit de la manca d'informació que pateix l'alumnat respecte de les activitats de la Junta de Govern. Tampoc no és bo que la Junta de Govern estigui dominada per una associació, això és clar. I tampoc no és bo que aquesta associació i el seu amic Lluís Pinya coordinin les subvencions.

“EL CAMPUS ÉS UN IMPERI DEL CIMENT”

ONA - Com veis la UIB i cap on hauria d'anar?

Ropero - Jo ho veig molt malament. A força de crítiques comença a haver-hi un plantejament de bona voluntat per part del rector i del seu equip. Podran comptar amb la nostra ajuda per fer de la UIB una potència cultural al servei de les Illes Balears.

Feliu - La Universitat som nosaltres, no és l'equip rectoral, i nosaltres hem de donar-li l'ajuda que hagi de menester. No pel fet de pagar vint mil pessetes de matrícula hem de quedar mans fentes. Hem d'ajudar, el futur de la UIB depèn dels alumnes.

Ballester - Jo només llançaré les preguntes que li faria, al rector, si mai pogués parlar-hi. Només voldria saber si encara haurem de pagar nosaltres els nous aparcaments, perquè no tenen ni duros per acabar d'asfaltar la cosa: asfaltaran quatre troços, així com puguin...

ONA - O ara els ecologistes demanau asfalt?

Ballester - No! Però vull saber si encara ens faran pagar l'asfalt que no volem. I a més vull manifestar el nostre rebuig total al projecte de Campus que estan duent a terme. Allò té un impacte ambiental impressionant, és una superurbanització, una mostra del que no ha de fer una Universitat que vulgui integrar-se en el medi: basta veure com han deixat Son Lladó, és un desastre urbanístic.

Edificis prioritaris? Acabar Son Lladó, acabar can Nadal Batle! El camp d'esports i la biblioteca? Poden esperar! Els estudiants, una vegada que hem pagat les matrícules, hi surtim ben poc, en els comptes.

LA UNIVERSÍADA, A REFERÈNDUM

ONA - I la Universiada? Sí? No? Sí crític?

Ropero - Així com ho pretén fer la Universitat: no rotund. Perquè això que estan fent a tota aquella zona és un atemptat ecològic, un imperi del ciment com feia temps que no vèiem. En principi hi havia molta d'il·lusió, amb la Universiada, però quan hem vist com ho volen fer ens hem hagut de negar

rotundament. Les coses poden fer-se d'una altra manera.

Feliu - Nosaltres deim un “sí” rotund i a més animam la gent a preparar-se per aquesta Universiada.

Ballester - (riu) Ha, ha! I jo voldria saber on es prepararan! Aquesta m'és sana!

Cantallops i Feliu - (riuen totes dues)

Ballester - Perquè això és començar l'edifici per les teulades: no tenim instal·lacions, però ens hem de preparar.

Cantallops i Feliu - (més rialles)

Ballester - De moment, al programa d'esports de la UIB per a l'any passat hi figurava un tema impressionant i realment divertit. La Universitat ens animava a practicar el culturisme... però, això sí, a gimnasos privats i pagant, és clar! Això serà la Universiada del 92.

ONA - Per cert, Carme, “sí rotund” per què?

Feliu - Perquè trobam que és una ocasió important per fomentar l'ambient universitari. Allò que hem de fer és acostar-nos de cada vegada més a les grans universitats i anar al model de les universitats americanes...

Ballester - Grrr!

Feliu - ... on es fomenta molt l'esport. Això ajuda a fer ambient universitari. Als EUA els universitaris no es limiten a anar a classe sinó que fan esport a la universitat, hi queden a dormir i hi viuen.

ONA - Miquel Angel, he apuntat aquest “grrr” teu quan has sentit les paraules “universitat americana”.

Ballester - Sí. Un exemple concret: la gespa model americà. Molt de consum d'aigua quan aquí en falta. Però com que hem de seguir el model americà semblem gesses americanes...

Ropero - Tenc per mi que les haurem de regar amb aigua-amb-sal... o amb amaçones. Amb rom Amaçones.

La Universitat, una societat que no sap què vol

Entrevista a Miquel Capellà

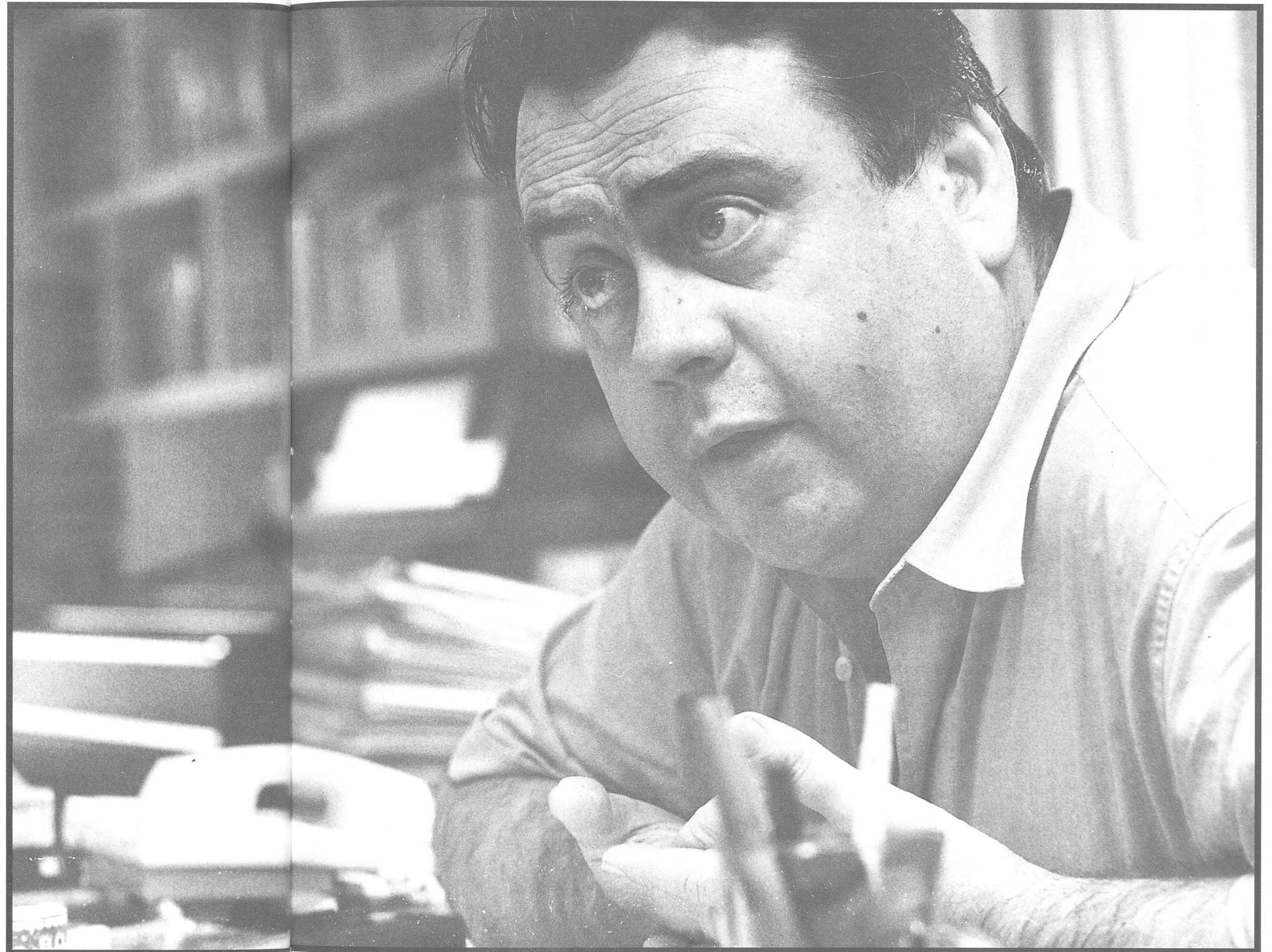
Per Josep Rosselló

Ens havíem citat amb Miquel Capellà per parlar de la Universitat i de les relacions que s'estableixen, des d'ella, amb la societat extrauniversitària. Per aquí vam començar però ben aviat ens adonàrem que l'advocat és home d'idees clares, de conviccions profundes i de paraules clares per expressar-les. Acabaríem, segur, parlant un poc de tot.

Així mateix, de bon principi vam poder conduir la xerrada pels camins de les propostes de Miquel Capellà en relació a la Universitat de les Illes Balears, que tenem molt -tot- a veure amb els deutes i els deures mutus entre el cos universitari i la societat civil.

- La resposta òbvia és que ni la societat dóna a la Universitat tot el que es mereixeria rebre, ni tampoc la Universitat no dóna tot el que podria donar a la societat. I això és perquè només fa deu anys que la Universitat camina amb més o menys normalitat; i deu anys, en una etapa en què s'han hagut d'anar clarificant aquest tipus de relacions, que poden arribar a esser tan complexes, són un període de temps insignificant. Quan jo era al Consell Social de la UIB, una de les idees que tenia molt clares i en la qual vaig insistir molt era la necessitat que persones de la vida econòmica del país es veiessin obligades, d'alguna forma, a vincular-se a la Universitat. A les

universitats estrangeres, sobretot a les dels Estats Units, el que passa és que la majoria es mantenen amb aportacions econòmiques privades. I per què es produeix això? Bé, en primer lloc et trobes que l'empresari que fa l'aportació és normalment un ex-alumne. La universitat ha creat tota una sèrie de fundacions, d'entitats diverses on els seus antics alumnes mantenen la relació amb la institució. I es dóna una resposta de gratitud posterior d'aquests senyors a la universitat: han sabut comprendre la importància d'allò que un dia van rebre de la Universitat. Evidentment, això no ho explica tot, però aquí no tenim ni

Miquel Capellà Moyà és natural de Palma, on va néixer l'any 1946. Llicenciat en Dret ha exercit sempre d'advocat, i ha tengut despatx obert a Palma. Es així mateix assessor d'algunes empreses i habitual col·laborador en premsa. Va esser vicepresident del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears, del qual formava part en representació de la Confederació d'Associacions Empresariales (CAEB).

això. S'ha d'entendre que és molt difícil que la Universitat penetri en el teixit d'una societat civil, de la societat no universitària formada per elements que no han tengut relació amb aquesta universitat.

La proposta que, en un moment donat, férem alguns membres del Consell Social fou cercar el mitjàs d'implicar gent que, des del món de l'empresa, es pogués vincular a la Universitat, tot fent-los entendre la importància de la Universitat i la de les seves aportacions cap a ella. D'aquí van sorgir alguns nomenaments de doctors honoris causa, fets amb més o menys fortuna, però que responien a una concepció que jo crec que

encara té el seu interès. I altres intents d'anar creant, anticipant potser, una relació que d'aquí a vint anys per ventura es produiria de forma natural.

No sé si avui es continua en aquesta línia, però no en tenc unes grans notícies, no tenc la percepció que sigui així. Es fan coses com aquests màsters en els quals col·laboren determinades empreses privades, però no tenen el rigor necessari per promoure aquesta interrelació entre els dos mons.

- Vostè ha parlat de doctor honoris causa, però imagin que per part seva hi havia altres propostes, tal vegada encara vigents...

- La idea del Consell Social era una idea novedosa i, a més a més, per part del Ministeri s'havia plantejat de forma generosa perquè, al contrari del que passa a altres països, europeus, la participació dels membres de fora de la Universitat era majoritària i, per tant, hi havia una oportunitat d'instrumentar mecanismes de participació, de poder suggerir de forma seriosa propostes a la Universitat.

Però, com totes les idees, el que importa és com s'instrumenten. El que a mi em consta és que no se li ha tret el rendiment possible a aquesta plataforma on es junta gent que representa interessos, informacions distintes. Des de les primeres reunions del Consell Social, l'obsessió d'alguns consellers, jo entre d'ells -perquè ho tenia molt clar-, era que la Universitat de les Illes Balears, que aleshores tenia pocs anys d'existència, i havia començat per les coses més fàcils i menys costoses tenia una magnífica oportunitat de decidir com i cap on havia de créixer, cap on s'havia d'orientar, en definitiva, tenia l'oportunitat de trobar un model propi, sense cap necessitat ni conveniència d'imitar models preexistents, perquè tanmateix el model actual d'universitat està en crisi, no respon a les necessitats ni dels propis alumnes, ni de la societat que ha de rebre aquests alumnes.

LA SOCIETAT EVOLUCIONA AMB MÉS RAPIDESA

- Com es concretava la seva proposta per al futur de la UIB

- Es tractava, senzillament, de fer una anàlisi de quines són les necessitats de la nostra societat, de quins són els models existents en aquests moments i facem una consulta als propis membres de la Universitat, per tal de veure si som capaços de definir un model, a deu o quinze anys vista, i que tenguí interès per a aquesta societat, fent interessant la pròpia Universitat, a més de fer-la molt més útil per als seus alumnes.

Arrel d'això, i partint d'uns plantejaments correctes que van ser acceptats i assumits, tot es va traduir en una cosa que es diu el Llibre Blanc, que crec que es va fer sense l'esperit crític, incisiu amb què s'havia d'haver fet aquesta anàlisi. Es va convertir en un instrument que només va servir de justificació d'aquest tipus d'inquietuds, però que crec que ha tengut poc èxit. Aquí es va perdre una gran oportunitat.

- I qui en va tenir la culpa? Què va passar amb aquells majoritaris representants de la comunitat extra universitària?

- Mira, en primer lloc, el que jo estic exposant és una idea, un principi, allò que jo crec que s'hauria d'haver fet: n'estic convençut però puc estar equivocat, tot i que continu creient

que el plantejament és terriblement correcte.

Per altra banda, no hi ha cap dubte que, si la Universitat té un defecte greu, és la seva incapacitat absoluta de canviar i d'adaptar-se a les noves necessitats. Per què? Doncs, perquè les necessitats de la societat no universitària evolucionen a una velocitat tremenda; la Universitat, en canvi, és un cos molt pesat: pensa en el temps necessari per a la formació i nomenament d'un catedràtic, són anys i anys i, quan aquest senyor acaba el seu procés personal, aquella matèria en què s'especialitza tal vegada ja no té interès per a la societat. Què en feim, aleshores amb aquest individu, que en definitiva són cents i mil d'individus? Això fa que a la universitat, almenys a la universitat pública, els canvis en profunditat siguin molt difícils, molt lents.

Jo no m'atreveria, per tant, a dir que hi ha culpables. Si es vol cercar un perquè no es fan aquestes coses, crec que és problema del model: és el propi sistema que comporta aquesta dificultat, aquesta impossibilitat d'anar fent adaptacions, fent canvis immediats.

EXCEDENT DE TITULARS

- En aquest sentit, i tenint en compte que la Universitat de les Illes Balears és ara la que és, amb un model determinat en procés de consolidació, creu vostè que la seva oferta es correspon amb les necessitats socials, laborals, econòmiques de la societat balear?

- Jo estic convençut que els responsables de la nostra Universitat no són el contrari, no són uns irresponsables; hi ha gent molt capaç, molt seria dins el que és el conjunt del món universitari nostre. I el món universitari nostre no és més que un reflexa de la resta de la societat: si a la nostra societat hi ha gent molt digna, gent molt seriosa, gent molt rigorosa, i hi ha petits pocavergonyes i petits tramposos..., dins el món de la Universitat hi ha el mateix, d'un forma proporcionada. Jo diria, en qualsevol cas, que de tota la gent que forma la nostra Universitat, que són milers de persones cada any, n'hi ha un percentatge, dissortadament més baix del que hauria de ser, que la societat necessita. És, per tant, evident que existeix un percentatge altíssim d'aquestes persones que no són necessàries a la nostra societat, que la societat no sabrà que n'ha de fer i, el que és més patètic, que ells mateixos no sabran què fer amb els seus títols. És alguna cosa més que una anècdota el fet que a la darrera convocatòria per a places d'infermers es presentaren biòlegs, historiadors... Una altra dada curiosa, que he constatat al nostre Col·legi de Missers, és que en aquest moments a Balears hi ha més missers que a París... i la facultat és plena; si això és així ara, com serà d'aquí set, vuit o vint anys? Què hem de fer, aturar la facultat de Dret? És un problema molt difícil de resoldre.

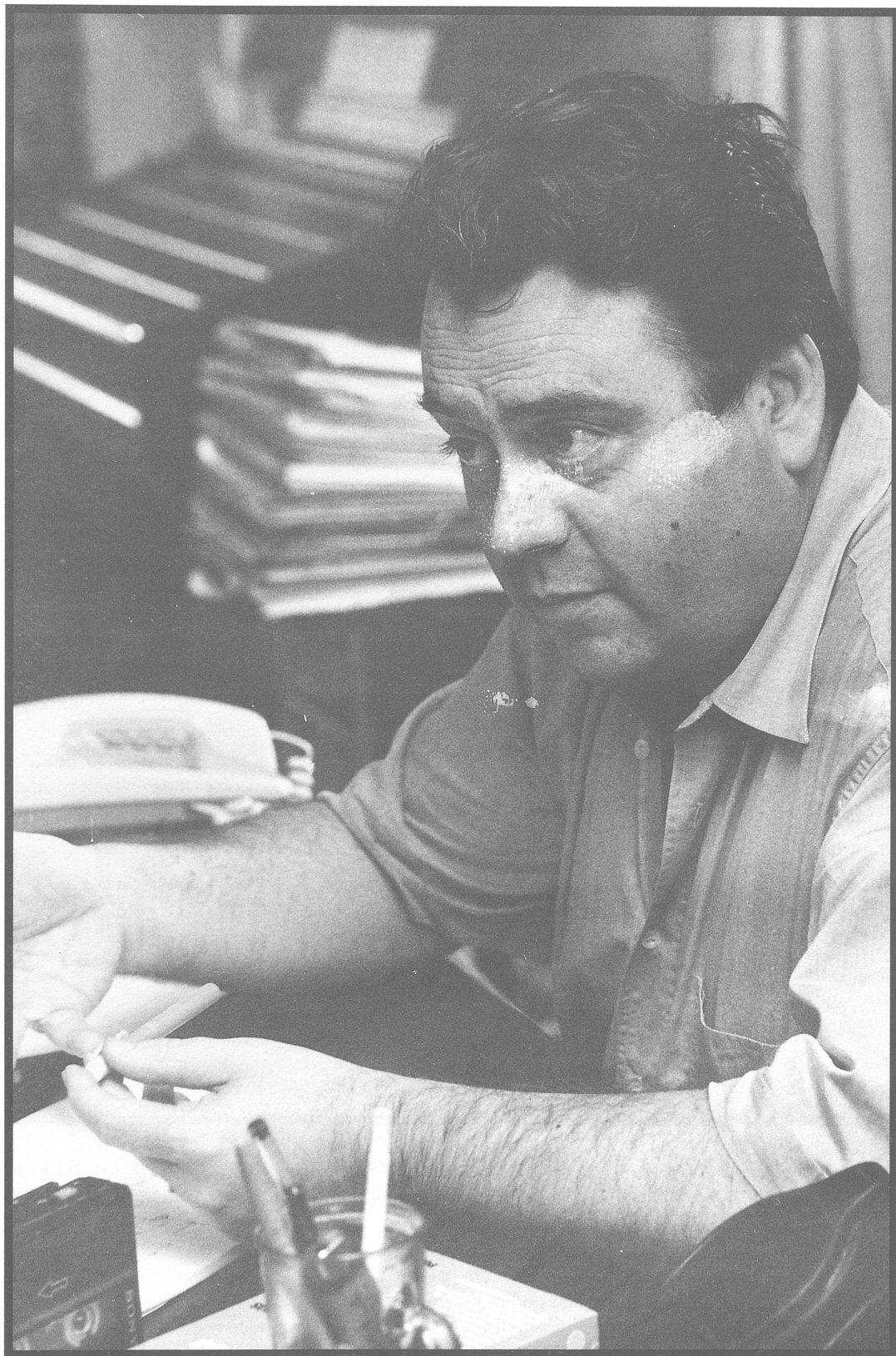
Ara bé, que una cosa sigui molt difícil de resoldre no vol dir que no se li hagi de donar alguna solució. I a vegades tenc la impressió que això és el que es fa es deixen que les coses vagin com van. En tot cas, crec que no hi ha una relació amb les necessitats de la nostra societat, no la millor de les possibles almenys; crec que més aviat hi ha una desproporció, que dels titulats a la UIB se'n poden col·locar aquí una proporció molt baixa.

Tot això és així, i jo crec que ningú no fa el que hauria de fer

perquè deixi d'esser-ho. Però no crec que l'única responsabilitat recaigui sobre les espatlles dels universitaris. De fet, els qui estan dins la Universitat creen una espècie de micromón; i el seu micromón funciona perfectament: els professors cobren, ensenyen, hi ha un nivell d'investigació més aviat alt, els alumnes tenen més o menys dificultats perquè no caben a les aules, però els fan aules noves... S'hi produeix un fenomen que s'està generalitzant: a tots els diferents nivells on apareixen elements de poder, o influència, o de moviment de pressupostos alts, de cada vegada més hi ha una espècie de concentració i de preocupació per reforçar aquests aspectes, i no d'altres de les pròpies institucions. Dins aquests micromons, es potencien elements i factors que haurien de preocupar la societat.

- No creu, emperò, que en aquesta disfunció hi té una certa responsabilitat la mateixa societat civil, que sembla que li és indiferent cap on vagin els camins de la Universitat.

- Probablement. La gent que avui té alguns tipus de responsabilitat empresarial és, en general, gent que està per damunt els 40 anys; i aquesta gent, fixat-hi bé, té una cultura de participació política que és la que va absorbir quan no hi havia cap tipus de cultura de participació política. Vull dir que, consegüentment, no han desenvolupat uns instints, ni uns mecanismes ni uns sensibilitats, orientades cap a dir "no, escolti, jo tenc dret a participar, la societat és una qüestió de tots". No, en aquella època, que tots sabem quina és, la Universitat era d'uns senyors, que se'n sentien propietaris. La gent que no ha viscut aquella cultura, evidentment, ja té un desig de participació, però potser que no tenguí encara ni la necessitat ni les possibilitats. Fins aquí, un factor d'explicació, i n'hi deu haver d'altres. El que és realment preocupant és que la gent que està dins de la Universitat -baldament no tenguí aquestes edats que deim-

que va lluitar per tot aquest tipus de coses tota i majoritàriament, no mostrin una major voluntat d'obrir-se i de forçar la participació, d'exigir-la. Això s'hauria de traduir, senzillament, cedint parcel·les de decisió, és a dir, rompent aquest micromón de complexos interessos. En el fons, no és més que desenvolupar un concepte democràtic, dut fins a les seves darreres conseqüències.

Però això no passa. No passa a la Universitat a les Illes

Balears, ni passa al Govern Balear, ni passa al govern estatal, perquè encara, conceptualment i cultural, no s'ha donat la gran passa d'anar més enllà del que és la democràcia com a element legitimador d'uns determinats estats de poder.

NO PODEM VIURE DE BONES INTENCIONS

- Amb aquest panorama, i davant una situació socioeconòmica

d'haver-ho fet ja, és el nostre Govern. I no es veu que facin gaire cosa; hi ha una certa inquietud a la Conselleria d'Economia i Hisenda, es parla de parcs tecnològics... Veus que sí, que es vol fer alguna cosa; però el que és cert és que no es fa, que no es fa res seriós, destacable. I no podem continuar vivint de bones intencions, de projectes sobre el nostre futur econòmic a deu o quinze anys vista.

Quins són els problemes? Manca de mitjans, d'imaginació,

i política com l'actual, tan canviant amb reptes de futur tan immediats, quina pot esser l'aportació de la Universitat de les Illes Balears?

- Sens dubte, la Universitat tindrà molt a dir en aquests processos. El patrimoni més important que té la Universitat és el factor humà; no hi ha altra organització dins el nostre petit país que tengui una concentració de valors humans com té la Universitat. Des del catedràtic més brillant fins al darrer alumne, són persones que, a més de tots els elements instrumentals, d'informació, constitueixen un col·lectiu que, en aquest terreny, pot fer més que qualsevol altra institució.

- No tenc cap dubte que es plantegen l'actual situació del país, el moment que viu tot el món. És impensable pensar que la Universitat, davant aquesta problemàtica, no s'hagi plantejat fer alguna cosa. Però qui hauria de fer alguna cosa, qui hauria

manca de voluntat...? És que hi ha altres problemes més urgents? Sembla que tothom va a cobrir l'expedient, i cada entitat va fent algunes cosetes. Però més enllà que cada un d'aquests organismes, en més o menys dignitat, hagin cobert el seu expedient respectiu, el que sí és cert és que tu i jo, que estam aquí, que som d'aquest país, i que necessitam respostes, que necessitam saber a quin projecte ens volem apuntar, no tenim respostes. I el temps, pràcticament, ja ha passat.

- És factible, així les coses, que des de la Universitat es generin alternatives econòmiques, alternatives que puguin donar resposta al repte de futur que se'n ve damunt, que aquestes siguin assumides per l'Administració?

- Jo crec que, òbviament, són ben distintes les funcions del Consell de Govern de la comunitat i les de la Universitat. Qui hi ha de donar resposta, qui hauria de saber donar resposta al

futur econòmic d'aquest país és el Govern. No hi ha cap dubte que el nostre futur econòmic, a part de la capacitat del Govern, depèn d'una sèrie de fets objectius. N'hi ha uns, per cert, sobre els quals, afortunadament, el Govern no hi pot influir de cap manera -el clima, el paisatge...-, perquè si pogués ja estarien modificats, també...

Pel que fa a la Universitat, de cara al futur, no és que sigui convenient o necessària, és que és imprescindible, perquè si no hi ha aquest suport d'investigació, de creació d'elements humans que puguin participar en projectes de futur, aleshores sí que no tendríem res a fer: hauríem de retornar a aquells temps meravellosos del contraban i de l'emigració. Tenc els meus dubtes, emperò, sobre que sigui la Universitat la que hagi de marcar les pautes; la Universitat hauria de passar informació perquè aquells que han de decidir, ho facin amb coneixement i sensibilitat.

El que sí hauria de fer la Universitat és adaptar-se a les necessitats de futur. Però com que no sabem quines són, com que no hi ha un disseny econòmic de futur, aleshores la Universitat diu, escolti, vostès em diguin què volen que hi posi, i la resposta és, esperi, que ens ho estam pensat. I no sabem si el futur passa per un gran centre de serveis, o si serà un gran centre de turisme de qualitat, o de turisme de la tercera edat... I la Universitat continua el seu camí, perquè la societat no sap què vol.

Ens trobam en una economia que en diuen de monocultiu turístic. Record unes declaracions del conseller Cladera, no fa molts anys, quan varen descobrir això dels camps de golf, que venien a dir que hem d'assumir que nosaltres som un monocultiu. Bé, idò jo record que fa 25 anys a Lluçmajor hi havia devers quaranta fàbriques de sabates, i supòs que si aleshores hi hagués hagut un conseller d'indústria, als llucmajorers els hauria dit unes paraules semblants: hem d'assumir que som un monocultiu de sabates. Avui, a Lluçmajor queda una única fàbrica de sabates, que no sé si ja se la n'han duta o se la'n duen a Inca: s'ha passat d'un monocultiu a zero. Amb el turisme ens està passant un poc el mateix, i aquest és el gran debat.

El turisme respon a unes determinades situacions subjectives. Hi ha una sèrie d'elements, com la proximitat, el clima, les platges, costums, gustos...; però llavors hi ha un segon element, que és el cost. I la gent se'n va a un determinat país perquè,

durant quinze dies, vol ésser rica. Aquest element a Balears s'ha acabat, i tothom ho sap: l'atractiu més important, que és el cost, evidentment s'ha acabat i ens estam enganyant quan pensam que, així i tot, podem seguir éssent competitius. I el fet que segueixin venint turistes no vol dir gran cosa, és el darrer ciri. La gent no reinverteix en turisme, i aquest és el punt que hauria de fer pensar. D'aquí a cinc anys, si tenim l'ocasió, en tornarem a parlar i veurem on serà la nostra economia, on serà el turisme.

FALTA UNA UNIVERSITAT PRIVADA

- Escolti, i davant aquest panorama no gens optimista, per on creu vostè que va el futur de la Universitat de les Illes Balears, per on creu que hauria d'anar?

- Jo crec que aquí fa falta una universitat privada o, almenys, que el concepte d'universitat privada comenci a calar dins de la nostra societat, per tal, no d'entrar en competència amb la universitat pública, sinó perquè aquesta darrera té una sèrie de deutes amb la societat i no se pot permetre triar un determinant model de desenvolupament només en funció del rendiment d'uns determinats estudis. Sí es pot plantejar si són més o menys necessàries; però hi ha coses que no són estrictament necessàries; però que s'han de mantenir, estic pensant, per exemple, en el llatí, el grec o qualsevol altra llengua morta, que mai no seria un estudi que es plantejés una universitat privada. Però la societat ha de saber que hi ha tota una sèrie de conceptes i de valors, dels quals la Universitat n'és depositària i que els ha de conservar.

Perquè aquests aspectes es concretin, una de les possibles formes seria que la Universitat pública fos el centre que té aquestes obligacions amb la societat, mentre que la universitat privada fos aquesta entitat més dinàmica, més immediata, més canviant, amb l'únic objectiu del mercat social.

- I no està, així, condemnant a mort la Universitat pública?

- No, en absolut. Del que es tracta es de repartir-se funcions i, en qualsevol cas, pens que seria un estímul per a la Universitat pública.

LOGSE, americanització ben entesa

Entrevista a Andreu Crespí

per Sebastià Verd

Andreu Crespí ens rep al seu despatx del MEC. Fa només tres dies que ha començat el curs i encara coegen els problemes de la primera hora. Alguns professors malalts, unes obres sense acabar, pares que s'han retardat en la matrícula dels fills. Ja se sap. Això fa que no tinguem massa temps, però l'entusiasme de l'entrevistat permet una conversa densa i viva.

- *Senyor Crespí, vostè ja coneix que ONA cerca, sobretot, la relació entre la societat i l'economia. Estic segur que el director provincial del MEC té ben clara la relació que ha d'existir entre el món del treball i l'educació.*

- I tant! Aquest és un dels principals objectius de la LOGSE. La reforma vol preparar unes noves generacions capaces de satisfer totes les demandes del mercat.

- *Però la LOGSE just acaba de començar. Quina és la situació actual? Parlem d'Europa. Estem preparats per ser competitius en aquest gran mercat?*

- Preparats, preparats, ja li dic... encara no hi estam del tot, però una de les potes del tríode que suporta la LOGSE és precisament la formació professional. Fins fa poc teníem una FP inadequada, no només des del punt de vista formatiu, sinó també per a les sortides professionals. Servia per a ben

poc. Era massa llarga, barrejada amb massa coses i per això acumulava un gran fracàs escolar. La FP rebia els pitjors estudiants i, a més, impedia a la gent que ja feia feina entrar-hi. Parlant clarament, cregui'm si li dic que la FP exigia saber perfectament anglès i filosofia per convertir un al·lot en llanterner. És evident que no li sobren aquests coneixements, però potser tampoc no li fan massa falta. Per tant, què hem fer? Hem tret la formació professional del que és l'educació central i l'hem concentrada a defora. I tanmateix també hem establert una vinculació entre l'estudiant i el món de l'empresa, que fins ara era pràcticament inexistent. A les Balears ja vàrem començar a experimentar aquesta reforma l'any 1984. Els al·lots surten de l'escola per fer pràctiques. La LOGSE les defineix com a obligatòries. Els empresaris i els professors qualifiquen els estudiants de manera dual, com fan els alemanys. Ens hem posat al nivell dels altres països.

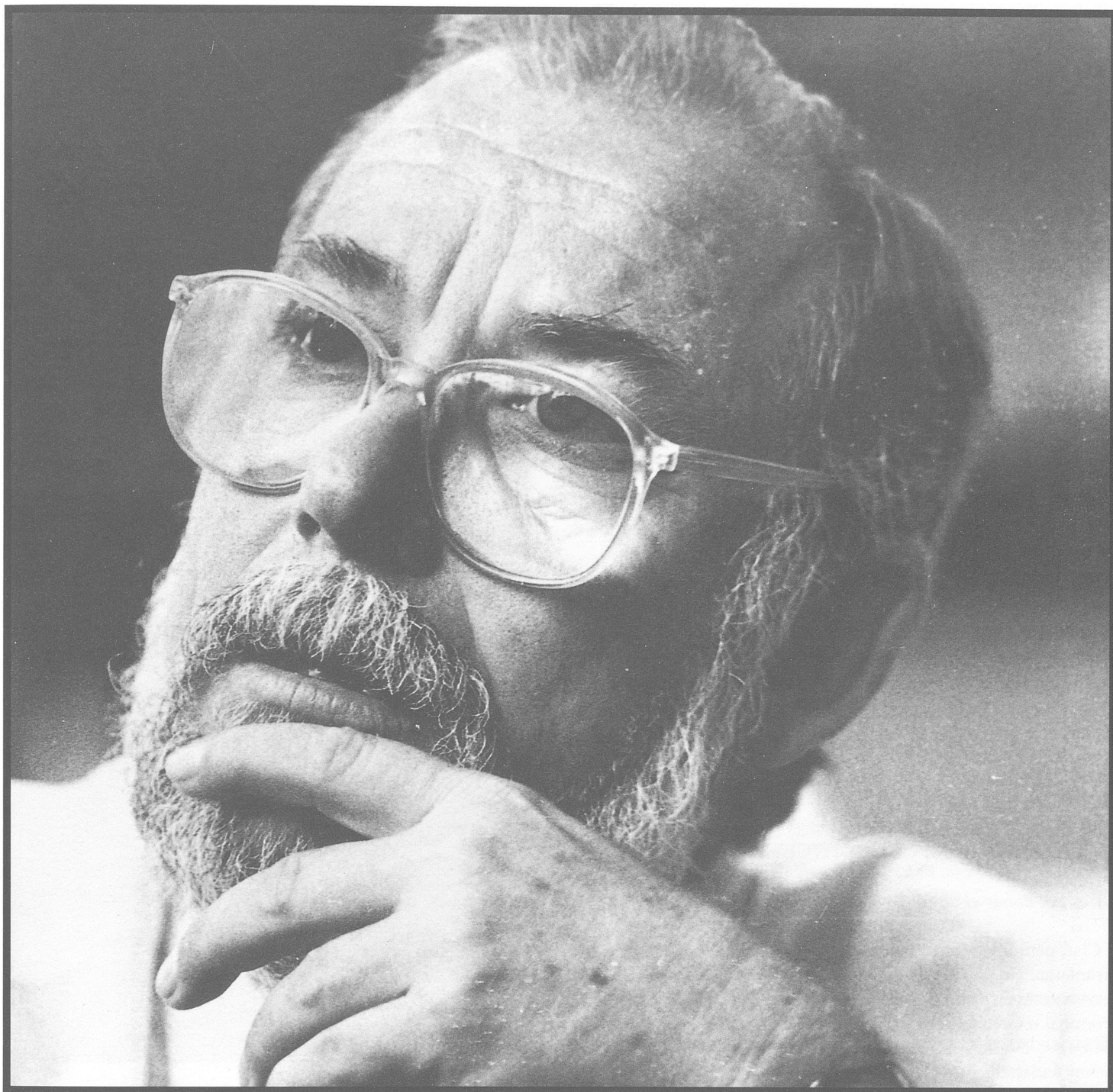
ELS EMPRESARIS PARTICIPEN

- *I això com ho reben els empresaris, els nostres s'entén?*

- Crec sincerament que hem venut bé la formació professional als empresaris. Abans sols no coneixien els nostres centres. Creien que eren una cosa diferent i s'han temut que són centres tecnològicament avançats, que ensenyen bé i que,

Andreu Crespí va néixer a Palma el 1943. És llicenciat en Ciències Químiques per la Universitat de Barcelona des de 1966. Des de llavors es dedicà a la docència, tant a instituts com a les Universitats Central de Barcelona i a Palma. Participà a les comissions gestores de la Universitat Balear.

En 1983 va ser nomenat director provincial del Ministeri d'Educació i Ciència a les Illes Balears, càrrec que continua ocupant i que previsiblement mantindrà fins a la transferència de les competències educatives a la Comunitat Autònoma.

Ningú no discuteix la transcendència de l'educació per a una societat moderna que vol ser competitiva. Si fa anys els únics que tenien accés a l'escola eren els infants de classes benestants, avui l'ensenyament s'ha democratitzat, però no ens hem d'enganyar... aquest no és un avanç de la justícia social sinó de la necessitat d'una mà d'obra qualificada. El món ha canviat. Ja no hi ha paradisos redemptors de les injustícies, si és que alguna vegada n'hi ha pogut haver. Vivim a una Europa que es disputa el lideratge econòmic de l'univers. Cal estar preparats per fer front als reptes del futur, que la revolució tecnològica no ens agafi desprevinguts com històricament sempre ha passat. En certa mesura, hem transformat els plans d'ensenyament per proporcionar a la societat, és a dir a les societats anònimes que la governen, el que demanen: professionals preparats. Hem començat a "americanitzar" l'escola, però, alerta... cal anar vius, l'americanització ha de ser entre cometes. Ja ens ho dirà Andreu Crespí, director provincial del Ministeri d'Educació: la reforma de l'ensenyament no pot basar-se únicament i exclusivament en les necessitats econòmiques, encara que no les pot oblidar en cap moment. Ell no les oblidarà.

sobretot, els al·lots en surten preparats, amb la qual cosa s’ha produït un important flux d’informació entre la patronal i nosaltres. Tant és així que crec que des del MEC ocupam més gent que l’INEM. I crec que gràcies a aquest fet hem pogut influir socialment capgirant el tradicional rebuig de la FP amb una corrent de demanda creixent. Enguany, per, exemple, els principals problemes de començament de curs ens vénen de la formació professional perquè, és clar, com que es va suprimint a causa de l’aplicació de la LOGSE, hi ha menys places disponibles i en canvi hi ha un alt índex de població que no vol anar al batxiller sinó preparar-se directament per anar al món del treball.

- I ara què farà aquesta gent que demanda FP?

- Bé, ja sap que la LOGSE ho preveu. Els informam que primer han de fer dos anys comuns i després podran accedir a la formació professional.

- De fet, per entrar a Europa del que es tracta és d'americanitzar l'ensenyament. Això és la LOGSE, no ho pensa així?

- Sí, sí, en part sí. Fixi’s en una cosa: a Espanya tenim molts ciutadans, que són fusters, ferrers o electricistes... el que sigui..., que no tenen cap titulació acadèmica. Què passarà en un futur més o manco pròxim? Cada vegada hi ha més atur, fins i tot un atur que s’ha institucionalitzat. Els mètodes de selecció de personal tendran en compte els títols que garanteixen una formació. Diran: que entrin els que tinguin papers i entre aquests es triaran els millors, però ja molts hauran quedat defora. Nosaltres hem de facilitar l’accés de tothom a la titulació.

IMPORTAR TITULATS

- I es pot donar el cas que els titulats vinguin de fora...

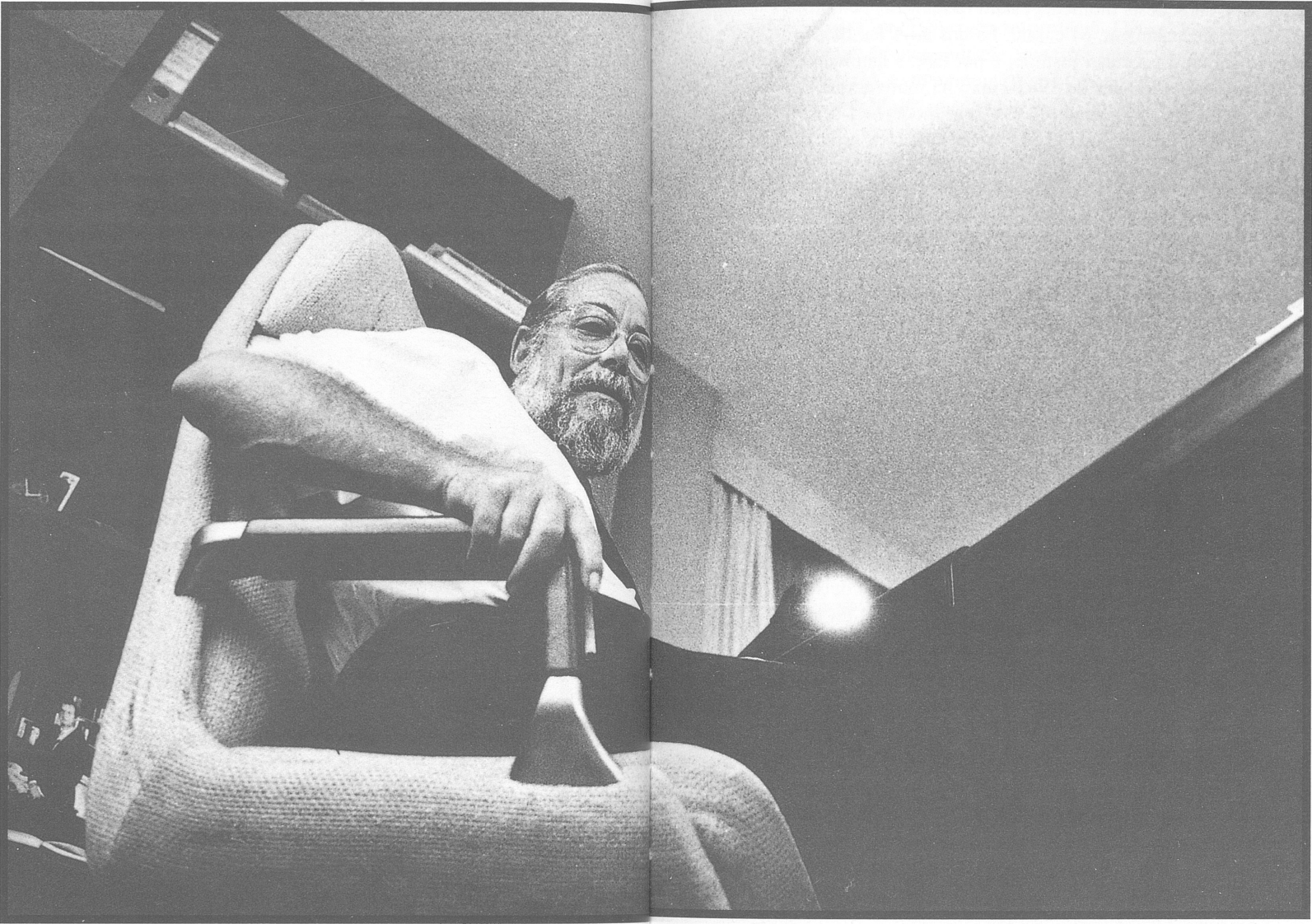
- Clar, perquè els altres països europeus ens duen molt avantatge. No tots, evidentment, perquè Itàlia no ens faria massa competència perquè és un país com el nostre, i de Portugal o Grècia no en parlem!... Però a nivell d’Alemanya o de Països Nòrdics, evidentment, ho tenen tot ben resolt. Encara anam endarrera.

LA LOGSE, LA REFORMA EDUCATIVA

- Miri, senyor Crespí, crec que hem començat a parlar sense definir prèviament quin era el nostre guió. Això està be, però potser ens referim molt a la LOGSE, ara per ara parlam del paper de la formació professional dins la LOGSE, sense que tothom estigui avesat a la nova terminologia. Convendria fer-hi un repàs, no creu?

- Sí, evidentment... Podem tornar a començar l’entrevista si vol... La LOGSE estableix una educació obligatòria que comença en els sis i acaba en els setze anys. Es divideix en dos subcicles, una educació primària on l’ensenyament es comú per a tots els nins i, després, una educació secundària a partir del dotze que ja es va diversificant, és a dir que els alumnes

podem començar a triar assignatures. Quan s’arriba als setze anys aleshores es presenten dues opcions: continuar estudiant i fer alguns dels batxillers o anar al món del treball. I això darrer es fa a través de mòduls professionals o sigui d’educació per a un lloc concret de feina, administratiu, informàtica..., etcètera. Aquest mòdul dura un any que compagina l’ensenyament teòric amb pràctiques a les empreses...

- Continui per favor

- Els estudiants que decideixen continuar el batxiller ho faran durant dos anys i quan acabin tornaran a tenir la mateixa dicotomia. Uns aniran a la Universitat i altres podran continuar un altre mòdul professional més especialitzat que pot durar fins a dos anys.

- I qui dirà quins mòduls s'apliquen, quines titulacions fan falta, quines són les necessitats de les empreses?

- És bastant complex, però podem dir que hi ha tres nivells. El primer correspon directament a la Comunitat Europea per homologar titulacions. Després a Espanya hi ha una sèrie de comissions que conjuntament amb les patronals treballen en la

definició d’un catàleg nacional de professions i, finalment, a les Balears haurem de triar d’aquest llistat possible.

LES PROFESSIONS QUE NECESSITEN LES BALEARS

- I quines professions triam?

- Aquí hem creat una comissió on hi són representants el ministeri d’Educació, l’INEM, les patronals, els sindicats, el Govern balear, els tres consell insulars i un representant de la Federació de Municipis. Vull dir que entre tots no ens deixarem res. De fet, a mesura que anam anticipant la reforma consultam prèviament aquesta comissió per saber què és més oportú posar, si hosteleria a Calvià o administratiu a Manacor.

- M'agradaria que en posàs un exemple. Què li sembla l'hosteleria?

- D’acord, jo crec que en aquests moments l’ensenyament no universitari del turisme està ben cobert. L’any 82 no hi havia més que una escola en uns locals infectes de Palma i ara tenim un molt bon centre d’hosteleria a Son Cladera, que va guanyar un premi internacional l’any passat. Un altre a Santa Ponça que

es troba una mica desaprofitat... Curiosament en el municipi més turístic d’Espanya l’alumnat no es decanta gaire per hosteleria, supòs que per un procés de reacció... A Sóller i a Ciutadella tenim dos altres centres i estam mirant si a Eivissa construïm el que farà cinc.

- Em sorprèn això que ha dit de Santa Ponça. No serà que en aquestes illes no ens sentim gaire satisfets del que hem fet, d'aquesta activitat a què majoritariamente ens dedicam?

- Bé, no tots ens dedicam al turisme. Jo no m’hi dedic. Jo pens que una cosa deu ser fer d’empresari hotelier i l’altra ser treballador. Hem de pensar que la majoria d’alumnes de Santa Ponça són fills de treballadors de l’hoteleria i aquí hauríem de valorar si aquest sector està content de la feina que fa o pensa que més els valdria dedicar-se a un altra cosa més ben pagada. Els sous són baixos, el treball és precari... Segurament els empresaris haurien de reflexionar sobre tot això. Feina no feta amb gust sempre serà un mal negoci... Però, al capdavant, jo també veig que quasi ningú no acaba d’estar satisfet amb el que fa: els metges diuen als seus fills que us estudiïn medicina, els advocats els diuen, en canvi, que es facin metges...

- També pot ser que hi falti una valoració social, que la feina de cambrer no sigui considerada prou digna. Necessitam cambrers, és cert, però com fer cambrers que se sentin dignes en el seu treball i que siguin persones cultes? No sé si m'explic.

- Un dels problemes de la nostra crisi turística és aquest. Ens falta professionalitat. No tothom pot ser cambrer si volem un producte de qualitat. Pot ser que encara es valori poc la professionalitat en aquest sector... I pot ser també que la valori poc el client, tampoc la majoria de turistes que vénen aquí no són de massa qualitat. L’empresari respon a la demanda del client. És un peix que es mossega la coa i així podem arribar a convertir les Balears en un immens càmping.

EDUCAR POLÍTICS I EMPRESARIS

- Però també s'hauria d'educar els empresaris.

- Sí, però no n’hi ha prou. És molt hermós pensar, per exemple, que els empresaris es reuniran i prendran conjuntament les decisions que van bé a la societat, però el cert és que quan les coses comencen a anar malament, arriba un tour operator i aconsegueix signar els contractes a baix preu. Els acords no lliguen jurídicament i, en conseqüència, això és una calça que es desfà. És el que governa el que ha de marcar les línies i el que n’ha de forçar el compliment. No n’hi ha prou a esperar de la sensibilitat o professionalitat dels empresaris la solució als problemes. El govern també ha d’actuar, perquè té mecanismes per regular el sector i evitar que això sigui una terra salvatge... Bé, era només un exemple, crec que fugim del tema...

- Però per saber prendre decisions també compta la cultura d'un poble, no és així?

- Sí, és clar, però també es diu amb part de raó que la millor universitat és la vida, i jo conec molts empresaris que s’han fet

ells mateixos i que són capaços d'entendre el que millor els convé a ells i a la societat. Però de vegades els sembla que no tenen altra opció que ser insolidaris per ser competitius a curt termini. El que hem de fer és oferir als empresaris una bona perspectiva de futur perquè no tenguin necessitat d'invertir a fora. Ningú no pot demanar a un empresari que per amor a la seva terra s'arruïni.

- Pot contribuir l'escola a conscienciar la gent per, i és un altre exemple, no destruir el medi ambient o el paisatge?

- Sí, però millor serà que aquesta escola aconseguixi que qui tenen o tendran el govern en les seves mans dictaminin lleis per evitar la destrucció del paisatge. A mi que em diguin que no puc fer un edifici de vint-i-dues plantes a una platja, perquè si el puc fer tal volta sí que el faré baldament sigui un desbarat urbanístic. Ara mateix hem construït una escola a Deià i ens ha sortit més cara que a un altre lloc perquè ens han obligat a adaptar la construcció a la normativa municipal. És evident que no podem continuar destruint les Illes. Hem de deixar espais verds per als turistes.

- Per a ells i per a nosaltres...

- Evident, però com que parlàvem del sector turístic... Si aquí feim una ciutat o una ciutat-illa amb gran ressò cultural, d'això ens en beneficiarem tots, els turistes i nosaltres. Si aquestes illes fossin un centre cultural europeu en gaudiríem en primer lloc els mallorquins, menorquins o eivissencs. Es tracta d'aconseguir que els turistes ens donin més del que ens prenen i el turisme de baixa qualitat ens lleva tot el que pot sense res a canvi.

L'EDUCACIÓ SERÀ TRANSFERIDA AVIAT

- Veig pel rumb que pren l'entrevista que quasi estic parlant amb un candidat a la batlia de Palma més que amb un professor de física i química.

- Això de la candidatura ho podem deixar anar. És una cosa que encara és molt verda.

- El fet és que ja prepara les maletes per sortir de la direcció provincial d'Educació, perquè aviat es produirà la transferència. Com veu aquest moment? Pensa que el model educatiu millorarà?, serà el mateix?, què passarà quan l'Educació estigui en mans del Govern balear?

- Les transferències han d'arribar. Ho mana la Constitució. Per tant no ho puc veure malament, sinó tot el contrari. El que sí he de fer i faré és que allò que s'hagi de transferir sigui tan bo com pugui ser per tal de produir els mínims traumes possibles. La LOGSE estableix un sistema educatiu adaptable per a cada comunitat. Hi ha uns mínims comuns per a tot l'Estat. Fins i tot els diferents centres escolars tendran capacitat d'adaptació interna al seu entorn més immediat, fins el punt que els nins de Sa Pobla puguin no estudiar exactament el mateix que un al·lot d'un barri de Palma. Crec que després de les transferències el sistema funcionarà com a mínim tant bé com ara. En definitiva no dependrà de quina administració tenguin la competència sinó

de les persones que hi estaran al front i potser de les opcions polítiques que governin.

MOLTES INVERSIONS EN DEU ANYS

- Vostè acaba de dir que pensa deixar l'Educació tan bé com sigui possible. Quina és la situació actual de les Balears?

- Crec que en aquests moments estam bastant bé, perquè estàvem molt malament. M'explic. Fa uns anys les Illes tenien un gran dèficit d'escoles i instituts i, per tant, s'han hagut de fer moltes inversions des de 1982 i això ha motivat que ara tenguin una xarxa educativa relativament moderna i ben equipada. Hi ha altres regions que fa anys estaven molt millor que nosaltres i que, en canvi, ara tenen uns centres més envellits. A Eivissa tenim avui les millors escoles de les Balears perquè abans de 1982 eren les pitjors. I ara, precisament, hem inaugurat tres instituts nous, dos a Palma i un a Alcúdia, que poden fer perfectament la competència amb instal·lacions i personal al millor centre privat de Mallorca.

ELS NOUS BATXILLERS

- Ja que hem arribat a parlar d'instituts, si li sembla podríem deixar de banda un moment la formació professional i parlar del batxiller. Què passa amb el batxillerat a partir d'ara?

- Es diversifiquen en tres batxillers fonamentals. Un de Ciències Humanes i Socials per a tots els alumnes que volen estudiar Filosofia i Lletres, Dret, Econòmiques, Empresarials... etc. Un altre Tecnològic que cobrirà les necessitats dels que han decidit seguir enginyeries, arquitectura... etc. I un tercer Científic, de ciències humanes, de la salut i la naturalesa, per als futurs metges i biòlegs, entre altres llicenciatures tradicionals. Ah! i tot això tenint en compte que dins cada batxiller hi hauria moltes assignatures optatives. Serà, en definitiva, un batxiller a la carta per poder preparar millors professionals.

LA TECNOLOGIA, UNA NOVA ASSIGNATURA

- És això que jo li deia d'americanitzar l'ensenyament.

- Sí i no. L'escola s'ha d'especialitzar, però no hem de baixar el nivell de l'ensenyament. Als Estats Units han degradat l'escola tant que el pitjor dels nostres alumnes de COU és allà un savi. La idea pot ser bona però s'ha d'anar amb molta prevenció si no volem formar una societat d'ignorants.

- Pot ser sigui ver que l'escola dels Estats Units s'hagi degradat, però és evident que tenen un alt nivell tecnològic, que tenen el major percentatge de premis Nòbel del món.

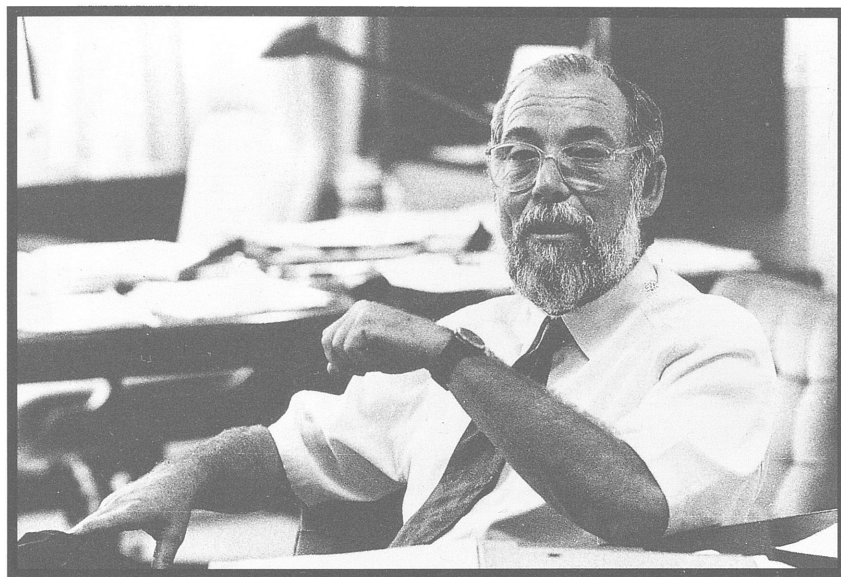
- És que és un sistema educatiu molt elitista, molt selectiu i competitiu alhora, que margina molta gent i forma un grup relativament petit de gent molt preparada, molt especialitzada. A més, vostè diu que tenen molts premis Nòbel. És clar, els compren, els importen, per això tenen els dòlars. En definitiva el que sí hem d'aprendre a fer, i per això a nivell de secundària s'introdueix una assignatura que es diu tecnologia, és preparar

els alumnes per al món on vivim. Avui la tecnologia és cultura, com ho pot ser la literatura o els idiomes.

LA UNIVERSITAT COM A CENTRE CULTURAL

- I la Universitat, com serà la nostra Universitat o, millor dit, com creu que hauria de ser?

- Darrerament sé poc de la nostra Universitat. Sé que fan moltes coses, però em falta informació. Dissortadament no tenim temps de mantenir els contactes que hauríem de tenir. Hi ha una relació, evidentment, pensi que nosaltres som consumidors d'allò que produeix la Universitat, com són els professors, però per parlar sobre noves carreres i coses semblants no ens reunim gaire, aquesta és la veritat. Però bé, crec que la Universitat ha de tractar de satisfer les demandes de la societat. Aquesta és la seva funció, sense oblidar que també hem de tractar d'universalitzar els nostres alumnes. No és dolent que se'n vagin a fora. Ha de ser una Universitat perfectament relacionada amb l'exterior. Per això hi ha un programa de la Comunitat Europea d'intercanvi d'alumnes i

professors, el programa Erasmus. La nostra Universitat ha de ser necessàriament petita, però es pot especialitzar en un tipus determinat d'estudis i, sobretot, pot ser aquest dinamitzador cultural que qualsevol societat necessita, perquè una Universitat no és únicament unes carreres, sinó un centre d'investigació i moltes coses més. Ara ens hem inventat els màsters i ben aviat, com aquell que diu, la Universitat serà ensenyament bàsic i obligatori, d'aquí a quaranta anys serà així, tothom haurà d'anar a la universitat.

- Creu que la nostra Universitat va per aquí?

- Crec que sí. Almanco hi ha intenció d'anar per aquí. Tengui en compte que Mallorca és un lloc desitjat per molta gent i que fàcilment es poden trobar professors que temporalment vulguin venir-hi a impartir ensenyament o, si més no dur a terme treballs d'investigació. Miri, la Universitat pot generar una nova dinàmica social i econòmica. Pensi que ja està bé que els

que vivim aquí ens venguem tan barat. Viure a Mallorca és un luxe i no hem de cridar els turistes com qui constantment demana almoïna. Aquí es podem fer moltes més coses.

- Un parc telemàtic, tal vegada?

- Això d'un parc telemàtic és molt complicat. Té una part industrial que és difícil, però crec que és un bon horitzó. Mallorca podria ser un lloc adequat per a professionals d'alta qualificació. Geogràficament i climatològicament gaudeix de totes les condicions. Podria ser una activitat complementària, que diversificàs l'economia turística. La nostra Universitat, amb imaginació, també pot ser un centre d'atracció per a tota Europa.

- Molta imaginació?

- No, no massa...

EDUCACIÓ D'ADULTS I ANALFABETISME

- El que no suposa cap esforç d'imaginació és pensar que les Balears tenen encara un alt índex d'analfabetisme. Com podem pensar en la Universitat si persisteix aquesta realitat?

- Tampoc no són tan alts. Bé, analfabetisme en català sí que és molt alt, encara que hi hagi molta gent que el parli, però en castellà els índex són normals, encara que podem trobar bosses de població, on l'analfabetisme continua essent un problema greu. Són zones típicament d'immigració, com els principals municipis turístics.

- Per tant, ja que hem fet un repàs general a l'ensenyament, com es planteja l'educació d'adults?

- L'educació d'adults i analfabetisme són dues coses diferents. L'analfabet és una persona inaccessible, no sap llegir i per tant és quasi impossible d'arribar-hi. Cal dur a terme una estratègia per acostar aquestes persones a l'escola. A les Balears tenim un pla d'alfabetització on també hi intervenen els ajuntaments i el Consell Insular a Menorca. Altra cosa és l'educació d'adults. Nosaltres tenim una oferta cultural variada en els centres d'adults que va des de ball de bot i cuina fins a classes de matemàtiques, de manera que els alumnes que hi assisteixen van acumulant crèdits i sense quasi adonar-se obtenen el graduat escolar, que és el que interessa al Ministeri. D'altra banda, amb aportació municipal, cobrim una necessitat social dels ajuntaments perquè els centres d'adults esdevenen un element dinamitzador d'allà on es troben. En els pobles on hi ha un centre d'adults hi ha moguda i això interessa als batles. A Balears tenim més de deu mil alumnes. L'educació d'adults no pot ser mai marginal. Té els mateixos objectius que l'ensenyament primari, secundari i que la mateixa Universitat, que ningú no se senti discriminat i que tothom pugui tenir un lloc de feina i un paper dins de la societat. L'educació és un dret individual i social, és per a tothom.

Hi ha gent que es creix davant les dificultats. I Maria Antònia Munar s'ha carregat de moral després del cop perquè sap que qui pega més fort no sempre té la raó. Tal volta també sap que hi ha gent que s'odia tant com es necessita. Gabriel Cañellas ha signat la destitució de la consellera amb allò més preciós que tenen els homes. Déu l'hi conservi molts d'anys. I Maria Antònia Munar pot sortir guanyadora d'aquesta lluita d'aparença desigual. Potser sempre ha estat incòmoda suportant aquest matrimoni de conveniència. Potser Jeroni Albertí li digué un dia "jo ja no puc més, però tu aguanta, que les dones sou més sofrides". O potser, al contrari ella ha estat més hàbil que el seu mestre, o més ingènua, o més ambiciosa o simplement no està tan cremada o encara no li ha arribat l'hora. Ella està convençuda que un partit de centre té el mercat assegurat, però el fet és que en el moment de transcriure aquesta entrevista tot són encara incerteses. Fa una setmana que la consellera de Cultura, Educació i Esports ha estat fulminantment destituïda del seu càrrec per un president de govern que durant els darrers cinc anys estava content de fotografiar-se amb ella, tots dos amb el somris ben ample. Fa una setmana de la destitució i això significa que encara va a tres entrevistes diàries. Mai no havia estat tan popular ni l'havien sol·licitada tant. En aquestes circumstàncies desencisadorament inoblidables encara és capaç de defensar el model educatiu que proposà per a quan venguessin les competències. Un model que, ara per ara, té un futur tan incert com el del seu partit.

La insuportable levetat de l'ésser

Entrevista a Maria Antònia Munar

per Gina Garcías

- Ha passat a ser, de la musa, la bruixa del poder?

hi va haver un congrés de bruixes.

- Crec que és millor això que no ser la madrastra de na Blancaneus

- Hi ha col·lectius que pensen que la destitució va ser una bufetada masclista.

- La ruptura entre vostè i el president Cañellas va ser alguna cosa més que un atac de gelosia?

- Tot pot ser, però s'ha de saber que no ofèn qui vol.

- Miri, crec que realment aquí sí que podríem dir que realment

- Qui acabarà amb qui?

Maria Antònia Munar va néixer a Barcelona l'any 1955. És advocada, és casada i té un fill. Des de 1977 és batlesa de Costitx, localitat natal dels seus pares. L'activitat municipal la duqué a crear la Mancomunitat del pla de Mallorca, que ha presidit durant dos mandats. Sempre al costat de Jeroni Albertí, fundador d'Unió Mallorquina, ha estat elegida per tres vegades consecutives diputada del Parlament Balear. Primer fou presidenta de la Comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca, i des del 87, consellera de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. Excepte el municipal, que en tot moment ha detestat amb majoria absoluta, tot el seu poder li ha vengut sempre donat per l'aliança entre el seu partit i el Partit Popular. Mai no ha romput la disciplina dels pactes, però des que, en el passat mes de juny, va ser elegida presidenta d'una "Unió Mallorquina" en estat preagònic, s'ha dedicat a bombejar oxigen al seu partit a costa de posar nervis al President del partit Popular i del Govern Balear, Gabriel Cañellas que finalment l'ha destituïda com a consellera autonòmica a mitjan setembre del 92. La ruptura no la priva de mantenir la seva projecció pública des dels escons del Consell Insular de Mallorca i del Parlament Balear, a més de la presidència d'Unió Mallorquina que, ara, en aparença, és més viva que mai.

Al servei de les Balears amb totes les nostres energies

Gesa
Gas y Electricidad SA

- Jo crec que Unió Mallorquina tenim molt de camí per endavant i de moment no entenem que les coses acabin per a nosaltres, sinó que realment el que ens agradaria és que s'acabassin les males formes.

- Tal vegada vostè és tan viva com Jeroni Albertí, però la veritat és que ell, de moment, ha perdut.

- Jo diria més bé que el que ha passat amb tot això és que hi ha hagut una successió i una perllongació d'aquella sagacitat.

- S'imagina un futur sense Gabriel Cañellas?

- El futur no s'ha d'interrogar. S'ha de construir. Nosaltres dessitjam un futur diferent.

- Com?

- Amb un plantejament diferent. Primer, hem de definir quina Mallorca, quina Menorca, Eivissa i Formentera volem. Saber cap a on volem anar i quines infraestructures i quins recursos necessitam. Per exemple, hem de saber quins recursos hidràulics tenim. Quants camps de golf podem suportar. Quants ports esportius. Això no significa en absolut que propugnem un creixement zero, sinó un creixement moderat que doni el benestar que desitjam a totes les Illes Balears.

MANTENIR EL CENTRE

- Vostè sempre imagina un futur de centre-dreta per a les Balears.

- Jo diria que el centre sempre ha donat aquí un bon joc polític. Crec que el centre s'ha de mantenir i que la gent de centre ha de saber també ser fidel a un plantejament autènticament nacionalista.

- N'hi ha que, amb bones paraules, diuen que el nacionalisme és qualche cosa arcàica, insolidària i estreta de mires davant l'Europa que tenim al davant. I diuen també que és un perillós instrument electoralista.

- Aquesta és una forma de veure les coses decididament centralista i que no s'ajusta en absolut a la realitat. El nacionalisme no ha de ser ni arcàic ni insolidari sinó tot el contrari, més just per a totes i cada una de les comunitats autònomes, i la nostra autonomia té en aquesta Europa un

futur molt important a desenvolupar i hem de ser responsables d'aquest tema i hem d'aconseguir que el nacionalisme vagi endavant i ens ajudi a entrar a Europa d'una manera millor.

- Digui ara, amb sinceritat, si el seu model educatiu era qualche cosa més que un instrument per plantejar reivindicacions a Madrid.

- No, ben al contrari. Era una base per tenir un model educatiu definitiu a la nostra Comunitat, adaptar a la legislació educativa existent i a la vegada adaptat a la realitat de les nostres illes. Una realitat totalment diferent a la d'altres comunitats

autònomes. Pensar que totes les comunitats autònomes han de tenir el mateix model educatiu a un estat com és Espanya, on hi ha tantes diferències de forma de vida, d'estructura econòmica i de cultura, és un absurd. Les Balears han de tenir un model educatiu propi.

EDUCAR EN LA DIFERÈNCIA

- El tractat de Masstricht parla de fomentar la cultura dels estats comunitaris i de respectar la de les seves regions i nacions. Però, en canvi, unifica els criteris de l'educació i l'aprenentatge. A Europa s'estan unificant plans d'estudi, s'estan homologant titulacions, s'és molt sensible a les demandes del mercat, i aquí, en canvi, cada redol vol tenir un model educatiu propi.

- Miri, el tractat de Maastricht el que diu és que s'han de fomentar les cultures dels estats comunitaris i està bé que això sigui així. Però jo no crec que s'hagi de parlar d'una educació igualitària per a totes les comunitats autònomes perquè ja li dic que nosaltres tenim necessitats de formació professional i de segon grau molt diferents a les d'altres comunitats autònomes. I això no té res a veure amb que es puguin homologar plans d'estudis o titulacions que, per suposat han d'estar adaptades a la legislació estatal i també a les lleis europees quan hi hagi realment una unificació de criteris educatius a tota Europa.

- El gran drama dels programes pedagògics és que estan obligats a inculcar els grans valors de l'humanisme, la justícia i la solidaritat als nins que es preparen per a viure a un ambient en general escèptic, agresiu, competitiu i tancat en si mateix.

UN MODEL LIBERAL

- És cert que els programes pedagògics estan de qualche manera obligats a inculcar els grans valors de l'humanisme i la solidaritat i alhora s'han de preparar els més joves per a estar dins un món competitiu, pragmàtic i insolidari. Però són dues coses diferents. Jo crec que educar significa, bàsicament, donar uns coneixements a les persones perquè elles després, lliurement, puguin decidir a quin món volen estar, quins són els seus objectius, la seva professió, etcètera. Jo som partidària d'educar en la llibertat. És a dir, a l'alumne mai no se l'ha de voler dirigir, sinó que se li han de donar unes bases perquè ell, el dia de demà, pugui decidir el que vol ser.

- El gran drama de l'ensenyança obligatòria, pública i gratuïta és que fa baixar el nivell intel·lectual mitjà dels escolars.

- Això és ben cert. Es va dir que l'ensenyança, a partir d'un determinat moment, amb l'entrada dels socialistes al poder, seria obligatòria, pública i gratuïta i que s'igualaria el nivell de l'ensenyament. Jo crec que no s'ha aconseguit igualar totalment el nivell de l'ensenyament, però sí que s'ha aconseguit davallar en general aquest nivell. Això és molt perillós. El nivell d'un país es coneix pel nivell del seu ensenyament. Jo crec que s'ha de fer l'esforç per elevar al màxim el nivell del poble de les Illes Balears.

LA "DEGRADACIÓ" SOCIALISTA

- I el drama de les escoles també és que, quan han passat uns anys d'exercici professional, molts mestres estan farts dels nins, desencisats amb el sistema educatiu i tan mal pagats com quan començaren a treballar.

- És cert que hi ha problemes a les escoles. L'exercici de la professió del mestre és molt dur, especialment si es té una vocació i unes ganes de millorar professionalment i de millorar aquests nins i nines que integren curs darrera curs un determinat grup que intenta superar un nivell. Això és així, i realment els mestres no són els professionals més ben pagats, i la seva funció no és prou reconeguda socialment. El meu partit, Unió Mallorquina, va presentar no fa massa una proposta per adaptar els mestres a la nova normativa de la LOGSE, per promoure el reciclatge, per crear professorat competent en noves matèries, com la música, la gimnàstica, l'anglès, que serà bàsic en el futur, l'alemany, etcètera. Crec que és important que els professors se sentin estimulats per a fer tot això, i no hi ha millor estímul per als mestres que facilitar-los l'homologació amb els funcionaris de la Comunitat Autònoma. Això representaria, per a ells, un augment salarial que si bé no és el que es mereixen, podria ajudar a dur aquesta dura càrrega, que podria ser d'unes vint-i-cinc mil pessetes mensuals.

- Vostè creu que pares, mestres i alumnes, han de controlar i decidir la marxa de l'escola?

- Crec que ha de funcionar el sistema que pares, mestres i alumnes decideixin la marxa del centre. Tot centre ha de tenir el seu model de centre, i els pares, a l'hora de triar-lo han de saber perfectament quin tipus d'escola és aquella a la qual duen els seus fills. Si té una ideologia determinada, si té classes de religió o d'ètica, si no en té, en quin idioma ensenyaran els seus fills. El pare i la mare tenen dret a estar-ne ben assabentats.

EL SEXISME ÉS COSA DE DONES

- Vostè és sensible al fet que el sexisme continua viu a l'escola, l'organització del Centre, en les formes i en els continguts de l'ensenyament?

- És cert. Encara existeix el sexisme dins l'escola i entre els educadors. S'ha d'acabar amb ell. La millor manera és que els mestres es convencin que s'ha d'educar en la igualtat. I això és fàcil d'aconseguir. Sobretot seria fàcil si les pròpies mestres, les professores, n'estiguessin mentalitzades. Tengui en compte que si en aquests moments hi ha sexisme a l'educació és bàsicament culpa de les dones. L'educació primària la du a terme en primer lloc la mare, i després les mestres que són les que majoritàriament atenen les guarderies i l'educació preescolar. Per això el més important és el convenciment de les mateixes dones que s'ha d'educar en un total igualtat.

ECOTECNÒCRATES

- Tecnologia o ecologia?

- La necessitat de la tecnologia és òbvia l'any 92. És sens dubte un futur pel qual s'ha d'apostar. També és bàsica l'ecologia. Donar una educació respectuosa amb la natura. Crec que la societat avança cap aquí i en els darrers deu anys la sensibilitat per aquesta qüestió ha augmentat molt. Indubtablement a l'escola s'han de tractar aquests temes.

- *Principis de solidaritat o individualisme?*

- El desitjable és la solidaritat i el pacifisme. I el cert és que vivim a una societat competitiva. L'escola ha d'inculcar uns determinats principis, però a la vegada fer conscients els joves del món que els envolta. El nin no ha de viure a un món apart que el traumatitzi en sortir de l'escola.

- *Anam cap a un estil de vida a l'americana?*

- Jo crec que la cultura americana està molt per davall de l'europea. El seu model de vida tampoc no és el millor. Jo crec en un model de vida i en una cultura mediterrània i europea.

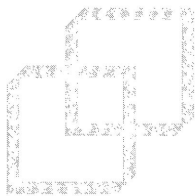
- *Què faria perquè les dones deixassin de triar, a la formació professional i a la universitat estudis auxiliars als masculins o en franca decadència, com ocorre ara?*

- Només fa quinze anys que les dones tenen a Espanya els mateixos drets que els homes, i en aquest temps s'ha evolucionat més que als darrers segles. Jo estic esperançada. En primer lloc les dones han de procurar-se una formació integral. En segon lloc han d'aconseguir tenir un lloc de feina, i en tercer lloc cercar el màxim de poder. Les dones s'han de mentalitzar que només seran lliures si són independents econòmicament.

- *El seu model educatiu encara no està en marxa. El respectaran?*

- No ho sé. És un model liberal que cerca la millor formació dels nins i nines perquè siguin competitius a la societat de l'any 2000, a la societat de l'Europa unida. Crec que és un bon model educatiu i que se sabrà valorar.

FUNDESCOOP

Fundación
para el Desarrollo
del Cooperativismo
y la Economía Social

FUNDESCOOP

Fundescoop realitza un estudi socio-econòmic del municipi d'Alcúdia

30.000 places turístiques, 8.691 habitants. Un producte interior brut situat al nivell més alt de tot l'Estat, però un 65 per cent de la població no té cap tipus d'estudis bàsics.

Alcúdia té una població de prop de nou mil habitants. És un municipi turístic que ha crescut molt els darrers anys a l'empenta dels successius "booms". En aquests moments té trenta mil places turístiques a les quals podríem afegir les sis mil quatre-cents corresponents als mil amarraments de tres ports esportius. És un municipi que genera un alt Producte Interior Brut, situat en aquest sentit, a la banda més elevada de la classificació nacional.

Fa ara un any i mig que FUNDESCOOP va redactar un informe econòmic i social sobre Alcúdia per encàrrec del seu ajuntament, que volia disposar d'un diagnòstic acurat sobre la situació real del municipi. Un

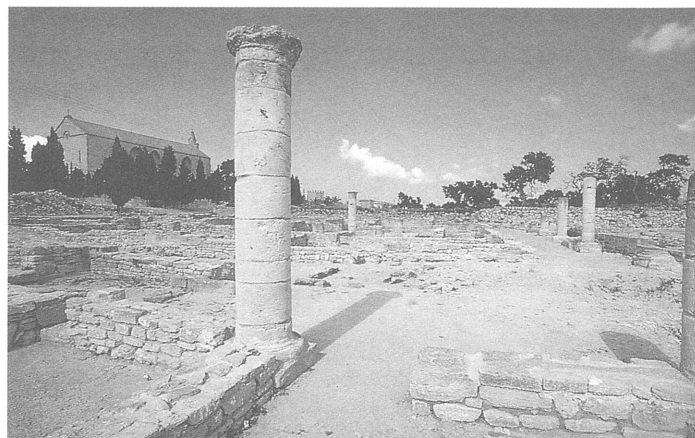
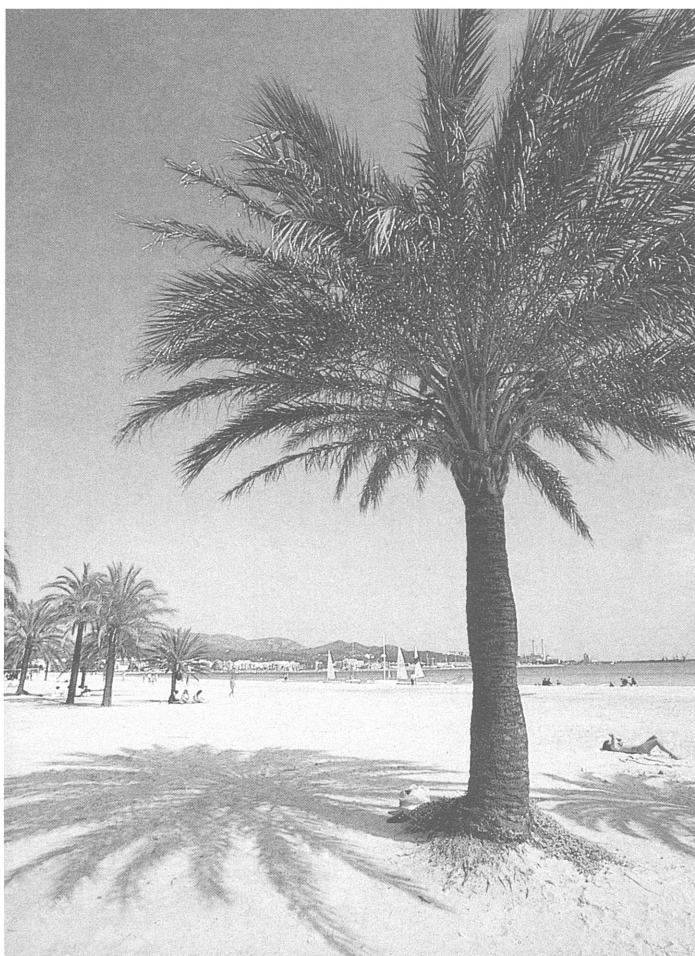
equip format pels economistes Ferran Navinés, Antoni Fleixas, Pere Mascaró i Empar Rocabruna dugueren a terme la tasca d'analitzar les dades sobre el terme municipal que, sense cap casta de dubte, ocupa un dels primers llocs de les Balears i d'Espanya pel que fa als indicatius econòmics.

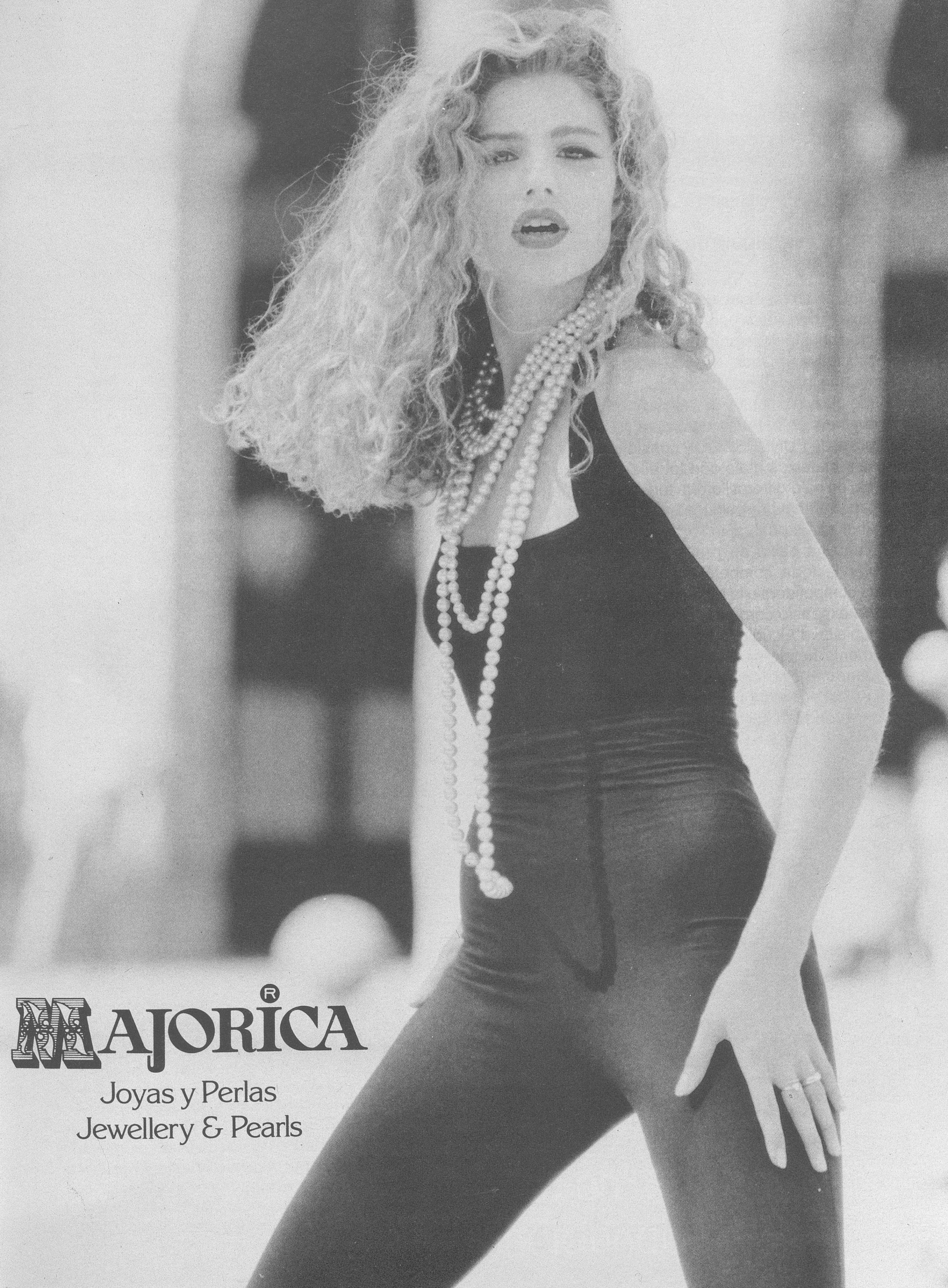
DESEQUILIBRIS DERIVATS DEL MONOCULTIU TURÍSTIC

No obstant això, la situació alcudienca presenta greus desequilibris molt similars als de resta de municipis costaners. Així, en les conclusions de l'informe, s'adverteix que "la projecció de l'actual piràmide de població, implica en l'horitzó dels pròxims anys un creixement de la població activa, que si no va acompanyat d'un increment paral·lel de l'oferta laboral, desembocarà en actuacions d'atur".

A tot el municipi d'Alcúdia "la dimensió del sector primari és molt reduïda, tant en el nombre de treballadors ocupats com en l'extensió del territori dedicat a aquesta activitat" i, a més, la tendència és que minvarà encara més el nombre de pagesos. I el mateix passa amb la Indústria, que presenta un índex d'ocupació laboral inferior a la mitjana de la resta de municipis mallorquins.

En conseqüència cal dur a la pràctica, segons l'informe de FUNDESCOOP, mesures específiques

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

per mantenir el sector primari com és la definició del sòl destinat a aquests usos per impedir especulacions i protegir així l'activitat agrària. I, paral·lelament, cal potenciar la indústria, mentre sigui d'unes característiques que la facin compatible amb el turisme.

ATENCIÓ A L'AGRICULTURA I POTENCIACIÓ DE LA INDÚSTRIA

“Davant el creixement de la població activa -diu l'informe- es considera oportú fomentar el creixement del sector industrial i es proposa la posada a disposició de la iniciativa privada de sòl industrial, així com disposar una major flexibilitat de les traves administratives que puguin dificultar la radicació de nous projectes industrials en el terme municipal”.

L'informe de FUNDESCOOP considera que Alcúdia pateix els mateixos mals que tot el sector turístic de Mallorca, on ha proliferat l'oferta turística, tant hotelera com d'apartaments o residències privades la qual és molt difícil d'adequar a la demanda existent i que determina una baixa de preus que, per afegit, ha d'afrontar la forta competència de nous mercats competidors a la Mediterrània i en àrees en expansió com pot ser el Carib.

El municipi d'Alcúdia compta amb 27 establiments hotelers, un club de vacances i quarante-cinc complexos d'apartaments turístics. Trenta mil places en total, a les quals podrien sumar-se'n altres cinc mil d'oferta il·legal. Així mateix també s'ha de tenir present l'existència de tres ports esportius que permeten 1.058 llocs d'amarrament que signifiquen, de fet, la possibilitat de sis mil places més. L'oferta, per tant, és més que considerable.

ELEVAR LA QUALITAT DEL TURISME

En aquest sentit, l'informe elaborat per l'equip d'economistes abans esmentant, proposa com a “objectiu fonamental de la política turística a Alcúdia l'elevació de la qualitat del seu turisme per tal de poder incrementar el poder adquisitiu de la seva demanda. Això implica les següents mesures:

- Definir l'ús del territori amb la redacció del pla general d'ordenació urbana on es defineixi la utilització del sòl per a cada sector.

- Pla d'inversions en infraestructures públiques: determinació dels recursos pressupostaris per a obres d'infraestructura amb la finalitat de disminuir les externalitats negatives: depuració d'aigües, nivells de sanejament tant urbà com de platges, medi ambient, carreteres i comunicacions, etc...

ALCÚDIA Establiments i places turístiques

	Establiments	Places
Hotels	19	9.750
Apartaments	45	17.916
Hostals	8	555
C. Vacances	1	1.100
Total	74	29.321
<i>(L'oferta il·legal es calcula en 5.000 places)</i>		

- Creació d'instruments de diagnòstic per conèixer la demanda turística del municipi: manteniment d'una enquesta turística.

Ja hem dit que l'informe recull una anàlisi demogràfica de la població alcudienca la qual presenta un alt índex de joventut i d'immigració, el que dificulta la qualificació de la mà d'obra. El seixanta-cinc per cent

de la població no té cap tipus d'estudis bàsics acabats. Aquest fet dificulta el futur econòmic i social del municipi, per la qual cosa es “considera oportú el foment de la formació tant bàsica com ocupacional per compatibilitzar la mà d'obra existent i futura per atendre adequadament un turisme de qualitat al qual s'aspira”.

El treball de FUNDESCOOP finalitza amb una seguit de recomanacions sobre l'economia de l'ajuntament que abasten des de la política de recaptació de recursos, a les despeses que es poden realitzar.

En definitiva, es tracta d'un servei més de FUNDESCOOP dins de la seva línia d'actuació sobre iniciatives d'economia social.